

Karelia-ammattikorkeakoulu
Sosionomi (AMK)

Maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden kokemuksia yhdenvertaisuudesta Karelia- ammattikorkeakoulussa

Mari Nuutinen

Opinnäytetyö, tammikuu 2024

www.karelia.fi

OPINNÄYTETYÖ
Tammikuu 2024
Sosionomikoulutus

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600 (vaihde)

Tekijä
Mari Nuutinen

Nimeke: Maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden kokemuksia yhdenvertaisuudesta Karelia-ammattikorkeakoulussa

Toimeksiantaja: Karelia-ammattikorkeakoulu

Tiivistelmä

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden kokemuksia yhdenvertaisuudesta Karelia-ammattikorkeakoulussa. Tutkimusaihe on ajankohtainen, koska maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita on yhä enemmän korkeakouluissa. Tutkimuksessa selvitettiin, miten yhdenvertaisuus toteutuu maahanmuuttajan näkökulmasta Karelia-ammattikorkeakoulussa, mitkä ovat yhdenvertaisuutta edistäviä ja estäviä tekijöitä. Lisäksi selvitettiin, miten voidaan kehittää yhdenvertaisuutta Karelia-ammattikorkeakoulussa.

Opinnäytetyö tehtiin laadullisena tutkimuksena. Aineistokeruu suoritettiin teemahaastatteluiden avulla. Tutkimukseen haastateltiin yhdeksää maahanmuuttajataustaista Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijaa. Aineiston analyysimenetelmänä oli teemoittelu.

Tulosten mukaan positiivinen erityiskohtelu Karelia-ammattikorkeakoulussa, kielikurssit, korkeakouluun valmentava koulutus ja erillishaku nähdään yhdenvertaisuutta edistävinä tekijöinä. Yhdenvertaisuutta heikentävät kielelliset ja sosiaaliset vaikeudet, yksinäisyyden kokemukset, piilosyrjintä, saavutettavuuden ja ryhmäytymisen ongelmat. Haastattelujen perusteella hyvät elämänhallintataidot, sosiaalinen tuki ja korkea opiskelumotivaatio ovat yhdenvertaisuutta edistäviä tekijöitä. Yhdenvertaisuutta voidaan kehittää tutkimustulosten perusteella vertaismentoroinnin, työpajojen ja kyselyjen avulla. Tutkimustuloksista esiin nousseet aiheet, kuten maahanmuuttajan kokemukset ennakkoluuloista ja piilosyrjinnästä tulisi ottaa lähempään tarkasteluun. Jatkotutkimusehdotuksena on määrällinen tutkimus samasta aihepiiristä.

Kieli
suomi

Sivuja 63
Liitteet 4
Liitesivumäärä 7

Asiasanat

korkeakoulutus, maahanmuuttajat, positiivinen erityiskohtelu, yhdenvertaisuus

THESIS
January 2024
Degree Programme in Social Services

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
FINLAND
+ 358 13 260 600 (switchboard)

Author
Mari Nuutinen

Title
Thesis Title: Experiences of Students with an Immigrant Background on Equality at Karelia University of Applied Sciences

Commissioned by Karelia University of Applied Sciences

Abstract

The aim of this thesis was to investigate experiences of students with an immigrant background on equality at Karelia UAS. The research topic is topical because the number of students with an immigrant background is increasing in higher education institutions. The study sought information on how equality is realised from an immigrant's perspective at Karelia UAS, and what the factors that promote and prevent equality are. In addition, the study investigated how equality can be developed at Karelia UAS.

The thesis was conducted as a qualitative study. The data collection was conducted through a thematic interview. Nine students from Karelia UAS with immigrant background were interviewed for the study. The data analysis method was theming.

The results show that affirmative action at Karelia UAS, language courses, preparatory education on for higher education and separate application are seen as a factors promoting equality. Equality is weakened by linguistic and social difficulties, experiences of loneliness, hidden discrimination, and problems with group building. Good life management skills, social support and high study motivation are factors that promote equality. Equality can be developed through peer mentoring, workshops, and surveys. The topics such as experiences of prejudice and hidden discrimination should be examined more closely.

Language
Finnish

Pages 63
Appendices 4
Pages of Appendices 7

Keywords

affirmative action, equality, higher education, immigrants

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Maahanmuutto ja kotoutuminen Suomeen	6
2.1	Maahanmuuttaja Suomessa	6
2.2	Maahanmuuttajan kotoutuminen.....	7
3	Yhdenvertaisuus korkeakoulussa	10
3.1	Yhdenvertaisuus koulutuksen lähtökohtana.....	10
3.2	Syrjintä negatiivisena ilmiönä.....	11
3.3	Positiivinen erityiskohtelu turvaa tosiasiallista yhdenvertaisuutta	13
3.4	Saavutettavuus korkeakoulussa	14
4	Maahanmuuttaja korkeakoulussa	16
4.1	Korkeakouluun hakeminen	16
4.2	Korkeakoulussa opiskelu	18
4.3	Dialogisuus korkeakoulussa	21
4.4	Opiskelijoiden syrjintäkokemukset.....	23
5	Aiemmat tutkimukset ja opinnäytetyöt.....	23
6	Opinnäytetyön lähtökohtia	25
6.1	Karelia-ammattikorkeakoulu Joensuussa	25
6.2	Vauhtia opintoihin-hanke	26
6.3	Opinnäytetyön tavoitteet ja tutkimuskysymykset.....	26
7	Tutkimusmenetelmät ja toteutus	27
7.1	Laadulliset tutkimusmenetelmät.....	27
7.2	Teemahaastattelu	28
7.3	Aineiston käsittely ja analyysi	31
8	Tulokset	34
8.1	Opiskelun sosiaalinen tuki	34
8.2	Hyvät elämähallintataidot.....	36
8.3	Positiivisen erityiskohtelun tuki	37
8.4	Opiskelun haasteet	39
8.5	Yhdenvertaisuuden kehittäminen.....	42
9	Johtopäätökset.....	44
9.1	Opiskelijoiden yhdenvertaisuutta estävät ja edistävät tekijät	45
9.2	Miten yhdenvertaisuutta voidaan kehittää.....	47
10	Pohdinta.....	51
10.1	Luotettavuus ja eettisyys.....	51
10.2	Ammatillinen kasvu.....	54
10.3	Jatkotutkimusehdotukset ja hyödynnettävyys	56
	Lähteet.....	57

Liitteet

Liite 1 Saatekirje tutkimukseen osallistumisesta S2-opiskelijoille
Karelia-ammattikorkeakoulussa

Liite 2 Suostumus opinnäytetyön haastatteluun osallistumisesta

Liite 3 Teemahaastattelurunko

Liite 4 Taulukko 2 Alkuperäisilmaukset, alateemat ja pääteemat

1 Johdanto

Hyvä elämä tarkoittaa mielestäni sekä mahdollisuutta että oikeutta kaikille yhdenvertaiseen korkeakoulutukseen. Olen itse maahanmuuttajataustainen sosiologiopiskelija ja opinnäytetyön aiheen valintaan vaikutti omakohtainen mielenkiinto sekä kokemus ja tarve tuoda esille maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden kokemuksia yhdenvertaisuudesta korkeakouluopiskelussa.

Maahanmuutto Suomeen on lisääntynyt paljon viime vuosikymmenien aikana, mutta tasa-arvoinen ja yhdenvertainen korkeakoulutus ei ole vielä kuitenkaan itsestäänselvyys. Syrjintäkokemukset ja ennakkoluulot ovat negatiivisia ilmiötä, jotka vaikeuttavat tänä päivänä yhdenvertaisuuden kokemusta korkeakouluissa ja koko suomalaisessa yhteiskunnassa. Maahanmuuttajien määrä suomalaisissa korkeakouluissa tulee kasvamaan lähivuosina, ja on tärkeää, että maahanmuuttajalla on tasa-arvoiset ja yhdenvertaiset mahdollisuudet koulutukseen ja kehitykseen yhteiskunnassa.

Maahanmuuttoa säädellään kansallisten ja kansainvälisten sopimusten avulla (Juvonen 2021, 7). Suomessa maahanmuuttajia verrattuina esimerkiksi muihin Euroopan maihin on suhteellisen vähän. Vuonna 2022 ulkomaalaistaustaisten määrä Suomessa oli Tilastokeskuksen syntyperäluokituksen mukaan 508 000 ihmistä. Eniten ulkomaalaistaustaisia oli kotoisin entisestä Neuvostoliitosta, ja seuraavaksi eniten Virosta, Irakista, Somaliasta ja Kiinasta. (Tilastokeskus 2023.) Suomen perustuslain 731/1999 mukaan maahanmuuttajille kuuluu kouluttautumisen oikeus samalla tavalla kuin muillekin suomalaisille ja lain 6 §:n mukaan Suomessa kaikki ihmiset ovat yhdenvertaisia (Suomen perustuslaki 731/1999, 6 §).

Tässä opinnäytetyössä toimii toimeksiantajana Karelia-ammattikorkeakoulu. Tutkimuksen tavoitteena on kerätä maahanmuuttajataustaisilta opiskelijoilta kokemusperäistä tietoa. Haastattelemalla saatiin selville, miten yhdenvertaisuus toteutuu Karelia-ammattikorkeakoulussa maahanmuuttajaopiskelijan näkökulmasta. Tutkimus tehtiin laadullisen tutkimuksen avulla haastattelemalla

yhdeksää maahanmuuttajataustaista korkeakouluopiskelijaa Karelia-ammattikorkeakoulussa. Karelia-ammattikorkeakoulun, Vauhtia opistoihin-hankkeen ja ammattikorkeakoulujen periaatteena on tukea opiskelua ja edistää yhdenvertaisuutta. Syy, miksi tutkija tutkii aihetta, on aiheen ajankohtaisuus, sillä maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita on yhä enemmän Suomessa, korkeakouluissa ja Karelia-ammattikorkeakoulussa.

Tutkimuksen tavoitteena on, että koulutuksen suunnittelijat, opettajat, ohjaajat ja kuraattorit pystyvät käyttämään tästä opinnäytetyöstä saatuja tietoja toiminnan kehittämisessä, oppilasohjauksessa ja opetustyössä sekä opettaja-tutoroinnissa. Tutkimusten tulosten avulla pystytään löytämään maahanmuuttajaopiskelijan yhdenvertaiseen opiskeluun liittyviä haasteita ja kehitysjatoksia. Lisäksi saadaan tietoa siitä, miten voisi lisätä maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden yhdenvertaisuutta Karelia-ammattikorkeakoulussa. Tulokset saatiin analysoimalla haastattelujen tuloksia.

2 Maahanmuutto ja kotoutuminen Suomeen

2.1 Maahanmuuttaja Suomessa

Keskeisiä käsitteitä tässä opinnäytetyössä ovat maahanmuuttaja, kotoutuminen, kotoutumiskoulutus, yhdenvertaisuus, syrjintä, positiivinen erityiskohtelu, saavutettavuus ja dialogisuus, sillä ne selventävät mihin perustuu tämä tutkimus. Käsitteet auttavat hahmottamaan tämän opinnäytetyön teoriaosuutta ja tuloksia. Maahanmuuttoon liittyvät käsitteet ovat monelta osin vaikeasti selitettävissä ja laajoja. Ulkomaalaistaustainen, maahanmuuttaja, maahanmuuttajataustainen, ulkomaalainen tai maahan muuttanut, kaikki ne ovat käsitteinä vaikeita ja epäselviä, näitä käsitteitä käytetään osin myös sekaisin, mikä lisäksi vaikeuttaa ymmärtämistä. Maahanmuuttoviraston tilastojen mukaan maahanmuuttajat tulevat Suomeen eniten perheen, opiskelun tai työpaikan takia (Maahanmuuttovirasto 2023).

Maahan muuttanut on ihminen, joka on muuttanut synnyinmaasta toiseen ja joka on syntynyt toisessa maassa. Ulkomaalaiseksi sanotaan ihmistä, jolta puuttuu Suomen kansalaisuus, ulkomaalaistaustainen on henkilö, jolla vanhemmat, tai yksi vanhempi, josta on olemassa rekisteröityä tietoa, on syntynyt muualla, kun Suomessa. Eri kieltä kuin suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään puhuvia määritellään vieraskieliseksi. (Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2023a.)

Maahanmuuttajataustaiset ihmiset Suomessa eivät ole yhtenäinen ryhmä, maahanmuuttajaryhmissä on erilaisia elämäntilanteita, ja henkilön oleskelun peruste voi muuttua. Oleskelulupa haetaan Maahanmuuttovirastosta ja vuonna 2019 Maahanmuuttovirasto sai 71 000 oleskelulupahakemusta. (Juvonen 2021, 1.) Tässä opinnäytetyössäni käytetään käsitettä maahanmuuttaja tarkoittamaan kaikkia ulkomailla syntyneitä ja Suomeen muuttaneita ihmisiä.

2.2 Maahanmuuttajan kotoutuminen

Maahanmuuttajien kotoutumisen tukemiseksi Suomeen on luotu laki kotoutumisen edistämisestä 681/2023. Laissa kotoutumisen edistämisestä (681/2023, 13 §) sanotaan, että kunnan on järjestettävä maahan muuttaneille kotoutumista edistäviä palveluita osana työvoimapalveluita tai muita kunnallisia peruspalveluita. Kotoutuja-asiakas määritellään maahanmuuttajaksi, jolle on tehty kotoutumissuunnitelma tai vaihtoehtoisesti monialainen kotoutumissuunnitelma (laki kotouttamisen edistämisestä 681/2023, 5 §).

Kotoutumisen termi on käännetty englannin kielestä ” integraatio”. Kotoutuminen tarkoittaa ihmisen sopeutumista uuteen asuinmaahan. (Juvonen 2021, 311.) Kotoutuminen on määritelty prosessina ja kotoutuminen tapahtuu vuorovaikutuksessa yhteiskunnan kanssa. Kotoutuminen on kaksisuuntaista ja se tarkoittaa, että kotoutumisen prosessiin vaikuttavat sekä kotoutuja että suomalainen yhteiskunta yhdessä. (Kotoutumisen osaamiskeskus 2021a.)

Agerin ja Strangin mukaan kotoutumisen käsitteellisessä viitekehyksessä kotoutumisen osa-alueita on kymmenen, kotoutumisen perustana (Foundation) tutkijat näkevät oleskeluluvan statuksen, kansalaisuuden ja oikeudet (Rights and

Citizenship). Kutoutumisen mahdollistajana (Facilitators) tutkijoiden mukaan on kieli ja kulttuurinen osaaminen (Language and Cultural Knowledge) lisäksi turvallisuus ja jatkuvuus (Safety and Stability). Sosiaaliset kontaktit (Social Connection) koostuvat sosiaalisista siteistä, sosiaalisista silloista ja sosiaalisista yhteyksistä (Social Bonds, Social Bridges, Social Links). Kutoutumisen keinot ja tulokset (Markers and Means) muodostuvat kotoutujan työstä (Employment), asumisesta (Housing), koulutuksesta (Education) ja terveydestä sekä hyvinvoinnista (Health). (Ager & Strang 2008, 170.) Kuviossa 1 on tuotu Agerin ja Strangin mukaan kotoutumisen osa-alueet.

Kuvio 1. Kotoutumisen viitekehyksen osa-alueet (mukaillen Ageria ja Strangia 2008, 170).

Kotoutuminen on luokiteltu tutkija Rasilaisen mukaan viideksi eri osa-alueeksi, kuten rakenteellinen, kulttuurinen, poliittinen, sosiaalinen ja samastuminen (Rasilainen 2016, 19). Rakenteellinen kotoutuminen on sitä, että maahanmuuttaja liittyy Suomen koulujärjestelmään ja työmarkkinoille (Kärkkäinen 2011, 262). Maahanmuuttajan poliittinen kotoutuminen on poliittiseen toimintaan osallistumista, esimerkiksi äänestämistä vaaleissa. Kulttuurisella kotoutumisella tarkoitetaan tutustumista ja osallistumista kulttuuriin, samastumisen osa-alue on suomalaisen tapakulttuurin omaksumista. Nämä mainitut kotoutumisen osa-alueet voivat kehittyä maahanmuuttajilla eri tahtiin. Maahanmuuttajat itse pitävät kotoutumisen tärkeämpänä osa-alueena työllistymistä uuteen maahan. Se, miten kotoutumisprosessi on onnistunut, näkyy parhaiden kielitaidon omaksumisessa.

Maahanmuuttajan uudet sosiaaliset verkostot ja järjestöissä toimiminen ovat myös kotoutumisen mittarina. Vuonna 2013 julkaistun Maahanmuuttajabarometrin mukaan 85 prosenttia haastatelluista maahanmuuttajista kertoi, että hänellä on suomalaisia tuttavuuksia. Tuttavapiiri on saatu pääasiallisesti töistä, naapurustosta tai vapaa-aika toiminnan parista. (Rasilainen 2016, 19–24.)

Suomessa maahanmuuttaja osallistuu yleensä kotoutumiskoulutukseen. Koulutuksen tehtävä on opettaa maahanmuuttajan suomen tai ruotsin kielen taitoa sekä toimijuutta tasavertaiseen osallisuuteen yhteiskunnassa (Opetushallitus 2023a). Vuonna 2020 työvoimakoulutuksena järjestetyn kotoutumiskoulutuksen aloitti 13 500 maahanmuuttajataustaista opiskelijaa. Maahanmuuttajan ohjaaminen kotoutumiskoulutukseen perustuu TE-toimiston ammattilaisten tekemään arvioon. Kotoutumiskoulutukseen osallistuminen auttaa kiinnittämään maahanmuuttajaa yhteiskuntaan ja edistää kotoutumisprosessia. (Ruuskanen & Väänänen 2022.)

Koulutuksen tarjonta on eri paikkakunnilla erilainen ja korkeasti koulutetuille maahanmuuttajaopiskelijoille voidaan järjestää omia opetusryhmiä. Opiskelijoille laaditaan kotoutumiskoulutuksessa henkilökohtainen opintosuunnitelma, johon kirjataan ohjauksen tarve ja lyhyen ja pitkän ajan tavoitteet sekä tukitoimet. Kotoutumiskoulutuksen järjestämisen periaatteita ovat asiakaslähtöisyys ja joustavuus. Kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteet ohjaavat koulutusta ja erilaisille kohderyhmille on kehitetty eritasoisia ja erityyppisiä koulutuksia. Koulutukseen kuuluu myös työelämäjakso, jossa opiskelija saa kontaktia suomalaiseen työelämään. (Ruuskanen & Väänänen 2022.)

Aikuisena maahan muuttaneilla on usein jo olemassa omassa synnyinmaassa hankittu koulutus ja ammatti, mutta lisäkoulutus ja kieliopinnot ovat kuitenkin tarpeet työllistymiseksi Suomessa. Kaikki ulkomailla suoritetut tutkinnot ja tutkintotodistukset eivät tuo pätevyyttä Suomessa ammatissa toimimiseen, esimerkiksi sosiaali- ja terveysala on sellainen. Työnantaja tai koulu arvioi jo tehdyn tutkinnon sisällön ja pätevyyden, joskus tarvitaan Opetushallituksen tai toisen viranomaisen tunnustamispäätös. (Opetushallitus 2024.) Aikuisten maahanmuuttajien koulutusta sekä ammattitaitoa täydennetään lisäkoulutuksen avulla

niin, että ulkomailla suoritettut tutkinnot, opinnot ja työkokemus on otettu huomioon (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017).

3 Yhdenvertaisuus korkeakoulussa

3.1 Yhdenvertaisuus koulutuksen lähtökohtana

Keskeinen käsite opinnäytetyössä on yhdenvertaisuus, sillä se selventää, mihin tämä tutkimus perustuu. Suomen perustuslaki takaa ihmisten yhdenvertaisuuden lain edessä (Suomen perustuslaki 731/1999, 6 §). Ihmiset ovat samanarvoisia lain mukaan, ihmisen alkuperä, ikä, uskonto, kieli etninen tausta, kansalaisuus tai uskonto ei vaikuta yhdenvertaisuuteen (Oikeusministeriö 2023a). Yhdenvertaisuutta valvova viranomaisena Suomessa on Yhdenvertaisuusvaltuutettu, joka valvoo yhdenvertaisuuslain toteutumista syrjäytymisen ehkäisemisessä (laki yhdenvertaisuusvaltuutetusta 1326/2014, 3 §). Yhdenvertaisuus ja yhdenvertaisuuden edistäminen yhteiskunnassa tapahtuu yleensä yhteiskuntajäsenten toiminnan kautta. Yhdenvertaisuus- ja syrjimättömyyskäsitteet ovat yhteydessä toisiinsa ja liittyvät oikeudenmukaiseen yhteiskuntaan (Kotoutumisen osaamiskeskus 2021b.)

Yhdenvertaisuuslaki on tehty syrjinnän ehkäisemiseksi, laki edistää syrjinnän kohteeksi joutuneen ihmisen oikeuksia ja oikeusturvaa. Saukkosen mukaan kotoutumisen kaksisuuntaisuus tarkoittaa sitä, että kantaväestö ymmärtää ja vaikuttaa siihen, mitä suomalaisessa yhteiskunnassa tapahtuu. Kotoutumiseen vaikuttaa kaksisuuntaisesti sekä maahanmuuttajat että kantaväestö yhdessä. Kotoutumisen kaksisuuntaisuus tarkoittaa Saukkosen mukaan sitä, että maahanmuuttaja säilyttää oman identiteetin ja kielen sekä sopeutuu osaksi suomalaista yhteiskuntaa. (Saukkonen 2020, 21.) Yhdenvertaisuuslaki velvoittaa kansalaisia ja instituutioita sekä palvelujärjestelmiä tarvittaviin toimiin yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Lisäksi tulee varmistaa ja toimia niin että yhteiskunnan toiminnot sujuvat hyvin. Yhdenvertaisuuslaki velvoittaa viranomaisia tekemään

toiminnallisen yhdenvertaisuussuunnitelman ja edistää yhdenvertaisuutta toiminnassaan. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2021, 40.)

Myös oppilaitokset ovat velvolliset tekemään yhdenvertaisuussuunnitelman yhdenvertaisuuslain perusteella. Yhdenvertaisuussuunnitelma on työkalu, joka edistää korkeakouluissa tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. (Kuparinen, Kosonen, Veijola & Kokkonen 2023, 27.) Yhteiskunnallisen yhdenvertaisuuden mahdollistamiseksi kaikille on tärkeää avata koulutuspolkuja ja poistaa rakenteellisia esteitä maahanmuuttajataustaisilta opiskelijoilta (Riitaoja, Jäppinen, Kara & Nordberg 2021, 283). Monella maahanmuuttajalla on halu kouluttautua Suomessa ja suorittaa ammatillinen perustutkinto, yliopisto- tai ammattikorkeakoulututkinto. Yhteiskunnan tasa-arvon yhtenä tarkoituksena on antaa ihmiselle mahdollisuus kouluttautua niin paljon, kuin voimavaroja, kiinnostusta ja halua siihen löytyy (Kosunen 2021, 10).

Karelia-ammattikorkeakoulun tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa on kirjattu ihmisarvon kunnioitus riippumatta henkilön sukupuolesta, sukupuoli-identiteetistä, uskonnosta, alkuperästä tai mielipiteistä. Suunnitelmaan on laadittu Karelian pelisäännöt ja eettiset periaatteet, kiusaamista tai toisen ihmisen hyväksikäyttöä oppilaitoksessa ei sallita. Karelia-ammattikorkeakoulu on ollut syrjinnästä vapaa alue jo vuodesta 2011. Opiskelijoita kohdellaan oikeudenmukaisesti ja tasa-arvoisesti. Vuonna 2021 tehdyn opiskelijakunta POKA- tasa-arvo ja yhdenvertaisuuskyselyn perusteella opiskelijoiden yhdenvertaisuus on toteutunut hyvin vähemmistön osalta. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2022a.)

3.2 Syrjintä negatiivisena ilmiönä

YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus sanoo, että jokainen ihminen syntyy tasavertaisena, ihmisoikeudet eivät riipu väristä, rodusta eivätkä syntyperästä. Jokainen ihminen on oikeutettu saamaan opetusta. (Suomen YK:n liitto 2023.) Syrjintä on negatiivinen ilmiö yhteiskunnassa, se tarkoittaa ihmisen kohtelua huonommin kuin toisia jonkin ominaisuuden perusteella. Oikeudellisena käsitteenä syrjintä(diskriminaatio) tarkoittaa vääränlaista menettelyä, josta voi

seurata rangaistus (Kantola, Nousiainen & Saari 2012, 31). Syrjinnän poistamiseen yhteiskunnasta on luotu syrjinnän vastaisia lakeja, jotka helpottavat syrjintään puuttumista. Syrjintäkielto suomalaisessa yhteiskunnassa on esitetty yhdenvertaisuuslaissa (Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014, 8 §).

Suomessa tehdään paljon hyvää työtä syrjinnän vastaisessa työssä ja kotoutumisessa. Kansainvälisen tutkimuksen mukaan vuonna 2020 Suomessa panostettiin toiseksi eniten Kanadan jälkeen maahanmuuttajatyöhön ja kotoutumisen tukemiseen. (Solano & Huddleston 2020.) Vaikka syrjinnänvastaista työtä on tehty paljon, maahanmuuttajataustaisilla on syrjintäkokemuksia, Afrikasta ja Lähi-idästä muuttaneet ja nuoret aikuiset kärsivät syrjinnästä Suomessa eniten (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023b).

Syrjintäkielto on kirjattu lisäksi esimerkiksi rikoslakiin, tasa-arvo-lakiin ja perustuslakiin. Yksi syrjintämuoto on rakenteellinen rasismi. Rakenteellinen rasismi on rasismin muoto, joka on tiedostamatonta, rakenteellisen rasismin yhtenä muotona on käytännöt yhteiskunnassa, jotka ilmenevät ihmisten ulossulkemisena (Oikeusministeriö 2023b.)

Kokemus syrjinnästä voi olla ihmiselle voimakas tunnekokemus, jolla on monia negatiivisia vaikutuksia. Koettu vihapuhe, syrjintä ja häirintä vaikuttavat laajasti ihmisen psyykkiseen jaksamiseen, terveyteen, yleiseen kokemukseen turvallisuudesta ja luottamiseen viranomaisiin. Syrjintäkokemukset lisäävät maahanmuuttajan tunnetta siitä, ettei kuulu yhdenvertaisena suomalaiseen yhteiskuntaan, syrjintäkokemukset vaikeuttavat myös kotoutumista. Koettu syrjintä voi vaikuttaa siihen, että maahanmuuttaja kieltää oman etnisen taustansa ja välttää liikkumista tietyissä paikoissa, joissa on kokenut syrjintätilanteita. (Korhonen, Jauhola, Oosi & Huttunen 2016, 12, 43–45.)

Korkeakoulun opetustilanteissa on maahanmuuttajaopiskelijalla oikeus psyykkiseen, fyysiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen ja turvallinen opiskeluympäristö tulee olla kaikille korkeakouluopiskelijoille taattu. Yhdenvertaisuusvaltuutettu tulee ja neuvoo opiskelijoita syrjintätilanteissa. (Yhdenvertaisuusvaltuutettu 2023a.)

3.3 Positiivinen erityiskohtelu turvaa tosiasiallista yhdenvertaisuutta

Tosiasiallinen yhdenvertaisuus tarkoittaa sitä, että se toteutuu ihmisille erilaisista lähtökohdista ja mahdollisuuksista riippumatta (Terveysten- ja hyvinvoinninlaitos 2019). Suomen lainsäädäntö antaa mahdollisuuden erilaiseen kohteluun ihmisen ominaisuuden perusteella, joka voi olla esimerkiksi vammaisuus, ikä tai alkuperä. Positiivinen erityiskohtelu on joskus tarpeellista tosiasiallisen yhdenvertaisuuden turvaamiseksi, se koostuu erilaisista toimista, joilla parannetaan määrättyyn ryhmään kuuluvien ihmisten asemaa ja olosuhteita. Positiivisen erityiskohtelun säädökset esitetään yhdenvertaisuuslaissa. (Yhdenvertaisuusvaltuutettu 2022.) Yhdenvertaisuuslaissa on pykälä 9, joka antaa mahdollisuuden positiiviselle erityiskohtelulle (Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014, 9 §).

Positiivinen erityiskohtelu suunnataan ihmisille, jotka ovat huonomassa tai heikommassa lähtökohdassa verrattuna toisiin. Positiivisen erityiskohtelun järjestäminen on oltava ajallisesti ja toimenpiteiltään sopiva. Erityiskohtelun on oltava asiantuntevaa ja tarpeellista, eli mitoitettu oikein lopputavoitteen suhteen. Toimenpiteet voivat olla esimerkiksi sellaiset, joita maahanmuuttajille järjestetään kotouttamisen helpottamiseksi, kuten kielikoulutusta tai muuta siihen liittyvää koulutusta. Oppilaitoksessa voi olla kiintiöt vähemmistöille ja niille ihmisille, jotka ovat yhteiskunnassa muuten heikommassa asemassa. (Yhdenvertaisuusvaltuutettu 2023b.)

Tutkimuksen mukaan koulun positiivisella erityiskohtelulla saa hyviä oppimistuloksia (Silliman 2017). Sosiaalialan ammattijärjestö Talentian mukaan sosiaalialan ammattilainen on velvollinen estämään syrjintää, joka kohdistuu ihmisen taustaan. Positiivista erityiskohtelua käytetään sellaisilla alueilla, joissa on enemmän köyhyyttä kuin keskimäärin (Talentia 2017, 20). Positiivinen erityiskohtelu on sitä, että mahdollistetaan maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden korkeakoulutukseen hakeutumista ja pääsemistä valmentavien opintojen avulla sekä yksilöllisillä opiskelupoluilla (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019).

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen Karvin työryhmä suositteli korkeakouluille positiivisen erityiskohtelun muotoja, jotka auttavat maahanmuuttajataustaisia hakeutumaan koulutukseen ja työelämään (Airas ym. 2019, 4). Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Karvi julkaisi vuonna 2019 selvityksen ”Taustalla on väliä. Ulkomaalaistaustaiset opiskelijat korkeakoulupolulla”. Arviointiraportissa käsitellään ulkomaalaistaustaisten opiskelijoiden korkeakoulu-polkuja. Arvioinnin mukaan korkeakouluissa maahanmuuttajaryhmää ei tunnista ja toimintamalleja on käytössä vähän. Hyvänä käytäntönä tuotiin esille valmentava koulutus. Karvin työryhmä kannusti laajentamaan positiivisen erityiskohtelun muotoja opinnoissa. (Airas ym. 2019, 3–5.)

Yhtenä positiivisen erityiskohtelun muotona on Karelia-ammattikorkeakoulun järjestämä maahan muuttaneiden erillishaku Karelia ammattikorkeakoulu Oy:n hallituksen päätöksellä elokuussa 2020 (Asikainen & Niskanen 2021). Ammattikorkeakoulujen erillishakuperiaatteet on kirjattu ammattikorkeakoululakiin (Ammattikorkeakoululaki 932/2014, 28 §).

3.4 Saavutettavuus korkeakoulussa

Saavutettavuudesta hyötyvät kaikki eikä ainoastaan maahanmuuttajat. Käsite saavutettavuus on Kuntaliiton mukaan ihmisen mahdollisuus osallistumiseen ja elämyksiin. Saavutettavuus yhteiskunnassa toimii yksilön erilaisista ominaisuuksista riippumatta, saavutettavuus edistää yhdenvertaisuutta. Saavutettavuuden synonyyminä käytetään myös sanaa esteettömyys. (Kuntaliitto 2023).

Saavutettavuudessa otetaan huomioon eritasoiset käyttäjät, heidän moninaiset tilanteensa, tarpeensa, vaatimuksensa, haasteensa sekä rajoitteensa, saavutettavuus on asiakaslähtöinen toiminnan kriteeri. Kielellinen saavutettavuus kiinnittää huomiota kieleen, ja se tarkoittaa selkeää, ymmärrettävää kielenkäyttöä ja selkokieltä. Se, että sisältö esitetään ymmärrettävästi, on tärkeää etenkin maahanmuuttajataustaisille. Digipalvelun saavutettavuus on saavutettavuuden yhtenä osa-alueena, tekstin pitäisi olla helppolukuista. Selkokielistä sisältöä tehdään tekstin lisäksi videoina, kuvina ja äänenä. Selkokielen käyttö ohjeistaa käyttämään konkreettista kieltä ja lyhyitä sanoja, välttää pitäisi vaikeita sanoja,

lyhenteitä, kielikuvia ja lauseenvastikkeita. Intialainen maahanmuuttaja kertoo kokeneensa, että opiskelu selkosuomella teki kielestä paljon ymmärrettäväm-
män ja lisäsi yhdenvertaisuuden tunnetta Suomessa. (Aluehallintovirasto 2023.)

Saavutettavassa korkeakoulussa koulun tilat, sähköiset järjestelmät, oppimis-
ympäristöt, oppimismenetelmät, opetusilmapiiri ja asenneilmapiiri mahdollista-
vat maahanmuuttajalle osallisuuden ja yhdenvertaisuuden (Kosunen 2021, 57).
Korkeakoulujen saavutettavuuskriteeristö on kehitetty OHO-hankkeessa vuo-
sina 2017–2019. Kriteerien mukaan tarkoituksena on, että opiskelijat saavat yksilöllistä tukea ja ohjausta koko opiskeluajan. (Etelä-Suomen aluehallintovirasto 2019.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisussa ”Kohti saavutettavampaa korkeakou-
lutusta ja korkeakoulua”, tarkasteltiin saavutettavuutta vähemmistöryhmien
osalta. Selvityksen taustaksi on hyödynnetty laajasti tutkimuksia, haastatteluja
ja tietoja hankkeista. Saavutettavuuden ongelmana julkaisussa nähtiin piiloon
jäävä syrjintä. Syrjintäkokemusten esille tuominen katsottiin hyödyttömäksi syr-
jintäprosessin vuoksi. (Kosunen 2021, 33.)

Karelia-ammattikorkeakoulussa on kirjattu saavutettavuuden nykytila ja siihen
liittyviä toimenpiteitä saavutettavuuden edistämiseksi vuosina 2022–2024(Kare-
lia-ammattikorkeakoulu 2023a). Suunnitelman alueet ovat opiskelijoiden valinta,
asenteet ja arvot, johtamisen alue, toimintakulttuuri, tuki ja ohjaus, koulun fyysi-
nen ympäristö, digitaalinen saavutettavuus, opetus, oppiminen ja viestintä. S2-
opiskelijoille on tarkoituksena antaa oppimisen tukea ja kielipainotteiseen oh-
jaukseen luodaan ohjeistus henkilöstölle. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2022b.)

Karelia-ammattikorkeakoulu tarjoaa monenlaista tukea suomenkielisessä koulu-
tuksessa opiskelevalle maahanmuuttajataustaiselle opiskelijalle, jonka äidinkieli
ei ole suomi. Vieraskielisiä opiskelee suomenkielisissä tutkintoon johtavissa
koulutuksissa noin satakaksikymmentä opiskelijaa. Karelia-ammattikorkeakou-
lussa on eri tason suomen kielen kursseja, suomen kielen Moodle-alusta, tukea
opinnäytetyön kirjoittamiseen ja kieliklinikoita. Lisäksi S2-opiskelija voi saada
tenttiin lisäaikaa, ja tenttiin saa ottaa tarvittaessa mukaan sanakirjan tai tu-
kisanalistan. S2-opiskelijoiden yksilölliset tukitarpeet otetaan huomioon HOPS-

suunnitelmassa ja opettajatutoreita koulutetaan saavutettavuusasioissa. Karelian viestintä on kokonaisuutena sekä saavutettavaa että yhdenvertaisuutta ja moninaisuutta tukevaa. Saavutettavuus huomioidaan yhteishaussa, erillishaussa ja hakeutumisen kaikissa vaiheissa, ja henkilöstölle järjestetään viestintäkoulutusta, viestintäklinikkoja ja selkosuomen koulutusta. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2022c.)

4 Maahanmuuttaja korkeakoulussa

4.1 Korkeakouluun hakeminen

Suomessa korkeakoulututkintoja voi suorittaa sekä ammattikorkeakouluissa että yliopistoissa. Maahanmuuttajataustaisille hakijoille ammattikorkeakoulujen pääsyvaatimuksena on kielikoe, YKI-kielitutkinto tai tutkinnontodistus koulutuksen tai tutkinnon suorittamisesta suomen tai ruotsin kielellä. Hakuprosessi korkeakouluun tapahtuu yhteishaun tai erillishaun kautta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2024.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2017 julkaistun korkeakoulutuksen yhtenä tavoitteena on, että suomalaiset ovat paremmin koulutettuja ja korkeakoulutus pitäisi olla opiskelijoille saatavilla ihmisen lähtökohdista riippumatta. Opetus- ja kulttuuriministeriön suunnitelmien mukaisesti vuoteen 2030 mennessä suomalaisten nuorten täytyisi saavuttaa toisen asteen koulutus ja noin puolella ikäluokasta olisi ministeriön mukaan oltava korkeakoulututkinto. Tämän vuoksi on tärkeää, että ihmiset aliedustetuista ryhmistä, kuten maahanmuuttajat, pääsevät korkeakouluihin opiskelemaan. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017.)

Maahanmuuttajataustaisten osuus oli uusista korkeakouluopiskelijoista kolme prosenttia vuonna 2015 ja se on vähäinen määrä vertailuissa muiden maiden kanssa. Suomessa asuvista maahanmuuttajista vuonna 2018 korkeakoulututkinnon oli suorittanut 25 prosenttia. (Nori, Lyytinen, Juusola, Kohtamäki & Kivistö

2021,10, 45.) Tutkimuksen perustella on näyttöä siitä, että vaikka maahanmuuttajanuori saavuttaa hyviä oppimistuloksia lukiossa ja ammattikoulussa, on silti korkeakouluun hakeminen vähäisempää verrattuna suomalaistaustaisiin nuoriin (Eid & Castaneda 2023, 17).

Vaikka maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden osuus suomalaisissa korkeakouluissa on lisääntynyt viime vuosina, mutta tutkittua tietoa maahanmuuttajien opiskelusta ja kokemuksista korkeakoulussa on kuitenkin vähän. Tilastokeskuksen tutkimuksen mukaan vuoden 2000 jälkeen ovat maahanmuuttajataustaiset korkeakouluopiskelijat suorittaneet korkeakouluissa ja toisella asteella yhteensä 30 000 tutkintoa. (Myrskylä 2013.) Jos vertaillaan korkeakoulutuksen toteutumista Suomessa, on nähtävissä eroavaisuuksia syntyperäisten kansalaisten ja ulkomailla syntyneiden korkeakoulutuksen suorittamisessa. Suomessa korkeakoulututkintoja suorittaneita vuonna 2018 oli melkein 12 prosenttia vähemmän verrattuna Eurooppaan tilastoihin. Taulukossa 1 on esitetty sekä Suomessa että EU:ssa keskimäärin ikäluokassa 30–34-vuotiaat korkeakoulutuksen suorittaneet vuonna 2018 (Laakso & Merta 2020, 63).

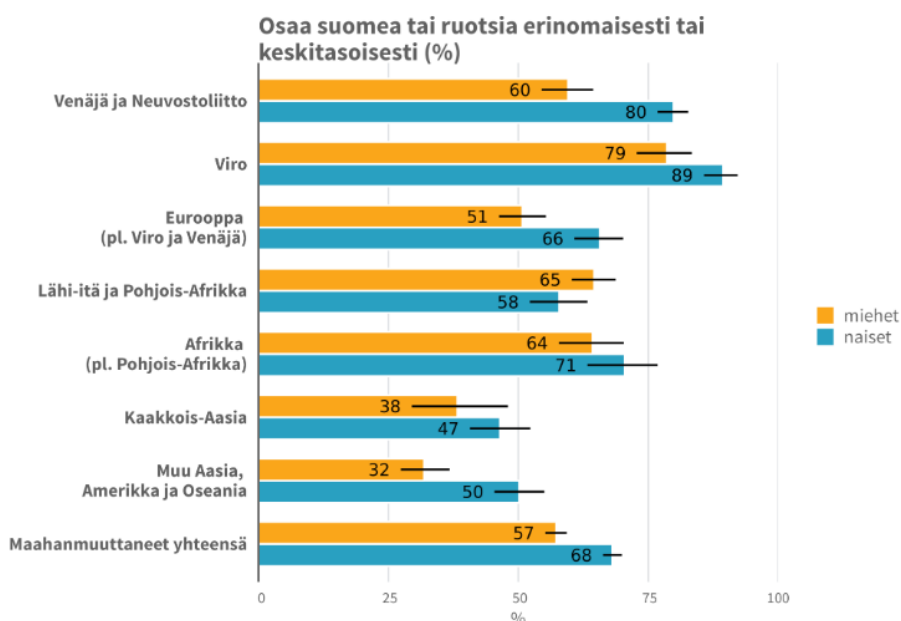
Korkeakoulutuksen suorittaneet 30–34-vuotiaat	Suomi 2018	EU 2018
Syntyperäiset kansalaiset	46,4 %	41,3 %
Ulkomailla syntyneet	25,9%	37,8 %

Taulukko 1. Korkeakoulun suorittaneet syntyperäiset kansalaiset ja ulkomailla syntyneet vuonna 2018 Suomessa ja EU:ssa (mukaillen Laakso & Merta 2020, 63).

Maahanmuuttajien korkeakoulututkintojen suorittamisen isona vaikeutena on hakemiseen liittyvä korkea suomen kielen vaatimus B2. Kielitaso B2 kertoo, että maahanmuuttaja sekä pystyy puhumaan että kirjoittamaan sujuvaa suomen kieltä. Kielen rakenteissa voi silti olla puutteita. (Löf & Kautto 2017, 13.) Maahanmuuttajataustaiset henkilöt joutuvat tekemään korkeakouluissa kovasti töitä suomalaisiin opiskelijoihin verrattuna (Tervola 2023). Opiskelijoiden vaikeuksiin

vaikuttaa omalta osaltaan se, että monet korkeakoulut Suomessa eivät ole valmistautuneet maahanmuuttajaopiskelijoiden osallistamiseen riittävästi (Käyhkö, Bondenbal & Bogdanoff 2017, 107). Jos maahanmuuttajat olisi otettu huomioon opiskelun suunnittelussa ja ohjauksessa paremmin, se auttaisi esimerkiksi siihen, etteivät opinnot jäisi kesken.

Yhteishaussa maahanmuuttajan on vaikea päästä Suomessa korkeakouluun riittämättömän suomen kielen taidon vuoksi, sillä pääsykoe tehdään suomen kielellä ja se vaikuttaa lopputulokseen. Tiukat suomen kielen taitotasovaatimukset ja pääsykokeen monivalintakysymykset vaativat maahanmuuttajalta todella korkeatasoista suomen kieltä (Airas ym. 2019, 73; Käyhkö 2017, 230). Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen MoniSuomi 2022-tutkimuksen mukaan monella maahanmuuttaneella on kuitenkin hyvä tai erinomainen kielitaito, joka soveltuu korkeakouluopiskeluun (kuvio2).

Kuvio 2. Maahanmuuttajien kielitaito (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2023c).

4.2 Korkeakoulussa opiskelu

Aiheena maahanmuuttajat korkeakoulussa on ollut ajankohtainen jo jonkin aikaa ja hankkeita ja tutkimuksia on käynnistetty viime vuosina useita. Viimeisenä hankkeena on aloitettu vuonna 2023 Monikulttuuriset opintopolut-hanke.

Hankkeen tarkoituksena on aliedustettujen ryhmien korkeakouluihin pääsyn helpottaminen. Hanke auttaa opiskelijoiden integroitumista korkeakouluun ja edistää maahanmuuttajaopiskelijoiden yhdenvertaisuutta. Hankkeessa toimii viisi korkeakoulua Itä-Suomessa, joista yksi Karelia-ammattikorkeakoulu. (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2023.)

Korkeakoulussa opiskelu tuottaa maahanmuuttajaopiskelijoille monenlaisia vaikeuksia. Opetusmenetelmät eroavat maahanmuuttajan synnyinmaassa ja Suomessa. Esimerkiksi ryhmätyömenetelmä ja itsenäisen työn iso määrä on monesti yllättävä kokemus. Maahanmuuttaja voi kokea myös oppimisvaikeuksia. Vieraan kielen käyttäminen jatkuvasti rasittaa ihmisen keskittymiskykyä ja muistia (Moilanen 2002, 7–9).

Kielen oppimiseen on saatavissa monenlaista tukea. Kielibuusti-hankkeessa tutkitaan kielen oppimista ja annetaan ohjeita kielen oppimiseen. Hankkeen mukaan kieltä ei opita vain kielikursseilla ja yksilön ponnistusten seurauksena. Tärkeänä kielen oppimisen prosessissa on vuorovaikutus muiden ihmisten kanssa. Kielibuusti-hankkeen kielenopetuksen tarkoituksena on antaa ihmisille ohjeita ja työkaluja tutkia kielellistä ympäristöään. Hanke auttaa toimimaan suomen tai ruotsin kielellä. Hankkeessa on luotu kielen opetuksen ja oppimisen ohjaamisen malli, jota voidaan soveltaa yliopistojen ja korkeakoulujen kielikoulutuksessa. (Kielibuusti.fi 2023.)

Maahanmuuttaja-opiskelijat joutuvat tekemään paljon töitä opiskelun eteen. Elämähallintataidot vaikuttavat opiskeluun laajasti, itsetuntemus, itseohjautuvuus ja elämähallinta ovat tärkeitä opiskelijoille. Se miten suhtautuu vaikeuksiin ja hallitsee arkea, riippuu opiskelijan henkilökohtaisista ominaisuuksista ja voimavaroista ja sosiaalisesta tuesta. Tutkija Roos käsittää yksilön elämähallinnan sopeutumiseksi muutoksiin. Tutkijan mukaan on olemassa ulkoinen ja sisäinen elämähallinta. (Roos 1987, 67). Karisto (1998) on esittänyt, että elämähallinta näyttäytyy siten, miten ihminen itse voi osallistua päätöksiin, jotka koskevat omaa elämää (Karisto 1998, 72). Negatiivinen suhtautuminen muutoksiin ja passiivinen suhtautuminen ja elämähallintatapa voi pahimmassa tapauksessa johtaa ihmisen syrjäytymiseen (Raitasalo 1995, 60–61).

Hyvät sosiaaliset verkostot ja sosiaalinen tuki ovat tärkeitä opiskelumenestyksen kannalta. Tutkijat Cohen ja Syme (1985) määrittelevät sosiaalisen tuen voimavaraksi, jolla on terveyttä edistävä ja stressiä vähentävä vaikutus. Siihen kuuluvat tietotuki, aineellinen tuki, arvostus ja henkinen tuki. Toisena sosiaalisen tuen määritelmänä on ihmisen tietoisuus siitä, että on olemassa välittäviä ja luotettavia ihmisiä, jotka saavat tuntemaan itsensä arvostetuksi ja rakastetuksi (Cohen & Syme 1985). Housen mukaan sosiaalinen tuki on sosiaalinen vuorovaikutusprosessi, joka ilmenee kouluissa hyvänä ilmapiirinä ja suhteina oppilaitten sekä opettajan ja oppilaitten välillä (House 1981, 39).

Laurea-ammattikorkeakoulussa haastateltiin maahanmuuttajaopiskelijoita hankkeessa ”Maahanmuuttajaopiskelijan ääni – näkökulmia opintoihin ja työelämään”. Hankkeessa tutkittiin opiskelua ja työelämään siirtymistä edistäviä ja vaikeuttavia tekijöitä. Maahanmuuttajaopiskelijoiden opintotehokkuus havaittiin varsin hyväksi, jopa paremmiksi kuin kotimaisia kieliä puhuvilla tai Suomen kansalaisilla. Sosiaaliset taidot, positiivinen asenne ja verkostoituminen auttavat tutkimuksen mukaan opiskelijoita saavuttamaan päämääriä. (Ahonen-Coly ym. 2020, 90.) Sosiaalista tukea tarvitaan erityisesti opiskelujen alkuvaiheessa, ja tärkeää olisi ryhmäytyä sekä rakentaa sosiaalista verkostoa toisten opiskelijoiden kanssa (Parikka, Klemetti, Ikonen, Holm & Juntila 2022, 173). Se miten sosiaalista tukea haetaan, riippuu myös persoonasta, sillä sosiaalinen tuki auttaa ihmistä ja antaa voimia vaikeuksissa.

On tärkeää, että opiskelija oppisi laajasti keinoja, miten sietää epävarmuutta. Opiskelutaitoja ja akateemisia taitoja voidaan harjoitella. Oppimisen ilmapiirin tulisi olla turvallinen ja osallistava, sekä opiskelijan tulisi tuntea itsensä ymmärretyksi ja onnistuneeksi. Opiskelija voi tehdä kursseilla muistiinpanoja esimerkiksi omalla äidinkielellä, mikä helpottaa oppimista. Kielen käytön ja viestinnän oppiminen tarkoittaa asiantuntijaksi kasvamista korkeakoulussa. (Kanervo, Kuosmanen & Kuparinen 2022, 55–56, 61–62.)

Maahanmuuttajien osuutta korkeakoulujen opiskelijoista halutaan lisätä kielikoulutuksen ja maahanmuuttajille suunnatun tiedotuksen avulla (Opetushallitus 2023b). Korkeakouluun valmentava koulutus on ollut vaikuttamassa jo useita vuosia siihen, että maahanmuuttajataustaiset nuoret ja aikuiset pääsevät opiskelemaan ammattikorkeakouluihin ja yliopistoihin Suomessa (Käyhkö 2017, 233). Valmentavassa koulutuksessa opitaan itsenäistä ja tutkivaa opiskelutapaa sekä hiotaan suomen kielen kirjallista ja suullista taitoa. Valmentavan opetuksen suosio maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden keskuudessa on noussut vuosi vuodelta. (Airas ym. 2023, 8.)

Valmentavan koulutuksen tarve on selvä, koska maahanmuuttajat harvoin pääsevät opiskelemaan yhteishaun kautta korkeakouluun. Tarve maahanmuuttajien korkeakouluun valmentavan koulutukseen ja kielikoulutukseen on koko maassa. Maahanmuuttajan korkeakoulutusta koordinoidaan SIMHE- Supporting Immigrants in Higher Education in Finland maahanmuuton vastuukorkeakouluissa. SIMHE- vastuukorkeakouluja on useita, yksi niistä korkeakouluista, joka vastaa koordinoinnista on Joensuussa oleva Karelia-ammattikorkeakoulu (Karelia-ammattikorkeakoulu 2023b; Opetus ja kulttuuriministeriö 2019, 74).

Karelia-ammattikorkeakoulussa on jo tutkittu vuonna 2012 Monikulttuurinen Lieksa- projektissa maahanmuuttajaopiskelijoiden kokemuksia. ”Maahanmuuttajaopiskelija ammattikorkeakouluyhteisössä – unelmia, uhkia vai utopioita?” - tutkimuksessa haastateltiin kuutta Karelia-ammattikorkeakoulussa opiskelevaa maahanmuuttajataustaista opiskelijaa. Tutkijoiden mukaan maahanmuuttajaopiskelijat tarvitsevat normaalien opiskelun tukipalvelujen lisäksi juuri heidän tilanteeseensa sopivaa yksilöllistä ohjausta, neuvontaa ja tukea. Maahanmuuttaja haluaisi tulla kohdelluksi koulutuksessa yhdenvertaisena. (Lätti, Timonen, & Toivanen-Sevrjukova 2012, 114–115.)

4.3 Dialogisuus korkeakoulussa

Dialogisuus lisää opiskelun mielekkyyttä, dialogisuus on ihmisten välinen vastavuoroinen toiminta. Dialogin syntymiselle tärkeitä tekijöitä ovat tasa-arvoinen

suhde, toisen ihmisen kuunteleminen, avoin puhe omista kokemuksista ja keskinäinen kunnioitus. Dialogi voi olla myös hyvä oppimiskokemuksena, jossa molemmat osapuolet oppivat ja voivat muuttaa mielipiteitään. Dialogi on sopiva ryhmätilanteissa, koska ryhmäprosessissa luodaan yhteistä tietoa, johon jokainen voi peilata omia ajatuksia ja käsityksiä. (Raatikainen, Rahikka, Saarnio & Vepsä 2019, 129–131.)

Dialogitaidot vaikuttavat vuorovaikutukseen, dialogiin ja yhdessä oppimiseen ja ajatteluun. Symmetrinen osallistuminen tarkoittaa sitä, että kaikki ryhmän jäsenet voivat osallistua toimintaan tasapuolisesti, ketään ei jätetä ulkopuolelle toiminnasta. Vastavuoroisessa toiminnassa ja luottamisessa on kyse siitä, että opitaan toimimaan vastavuoroisesti keskustelussa ja yhteisen tiedon luomisessa. Dialogisuutta lisää se, että suhtaudutaan ennakkoluulottomasti toisiin ihmisiin. Kaikkien kuunteleminen, vaikka ollaan eri mieltä asioista, on yhdenvertaisen vuorovaikuttamisen perustana. Se, että saa kertoa omia ajatuksia muille sekä toisen ihmisen ihmisarvon ja vertaisuuden merkityksen tunnistaminen luo pohjan dialogille. (Michelsson 2021.)

Maahanmuuttajalla on tarve tulla kuulluksi ja se voi olla erittäin voimaannuttava kokemus. Kotoutumisen prosessi ja motivaatio kotoutumiseen voi vahvistua kuulluksi tulemisen kautta. (Kotoutumisen osaamiskeskus 2019.) Dialoginen keskustelu lisää maahanmuuttajaopiskelijan mahdollisuuksia vaikuttaa opiskeluun ja viihtymiseen korkeakoulussa. Maahanmuuttajaopiskelijalla on omakohtaista kokemusta esimerkiksi kieliongelmissa, yhdenvertaisuusongelmista ja saavutettavuusongelmista korkeakoulussa. Dialogisen keskustelun avulla voidaan ratkaista yhdessä epäkohtia ja puutteita ja saavutettavuusongelmia korkeakoulussa.

Opiskelijoilla on usein tarve jakaa omia kokemuksia sosiaalisissa suhteissa ja ryhmissä. Tärkeää olisi se, että Karelia-ammattikorkeakoulussa annetaan opiskelijoille mahdollisuus keskusteluun ja dialogiin sekä tuoda esille omia ajatuksia. Dialoginen keskustelu lisää osallisuuden kokemuksia ja luo mielekkyyttä opiskeluun. Yhteisen keskustelun avulla voidaan tuoda esille maahanmuuttajaopiskelijoiden ongelmia ja kehittämisajatuksia Karelia-ammattikorkeakoulussa.

4.4 Opiskelijoiden syrjintäkokemukset

Yhdenvertaisuus ei valitettavasti aina toteudu. Maahanmuuttajataustaiset ihmiset Suomessa joutuvat kohtamaan häirintää, vihapuhetta, eleitä ja nimittelyä (Korhonen 2016, 35). Usein korkeakouluissa maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden kulttuuritausta sivuutetaan. Opetusryhmissä maahanmuuttajataustaiset ovat vähemmistönä eikä päätöksenteossa heidän äänensä pääse esille. Maahanmuuttajaopiskelijan tukahdutettu identiteetti vaikeuttaa usein oppimistuloksia. (Lätti ym. 2012, 113–115.)

Mohamedin (2019) tutkimuksesta ilmenee, että sosiaalisten verkostojen tuki on tärkeää maahanmuuttajille syrjintätapausten käsittelyssä. Tulosten mukaan maahanmuuttajaopiskelijat eivät jaksu välittää ulossulkemisesta ja syrjinnästä, koska ne ovat niin yleisiä. Maahanmuuttajaopiskelijat ovat tottuneita syrjintään ja erilaisuuden kokemukseen. (Mohamed 2019, 60.)

Negatiiviset tunteet vaikeuttavat opiskelua. Syrjintä opiskelussa voi johtaa pahimmassa tapauksessa masennukseen ja ahdistukseen. Opiskelijan opiskelukyky heikkenee ja motivaatio kärsii. Korkeakoulussa on olemassa menettelytapa, miten selvitetään syrjintätapaukset. (Kanervo ym.2022, 64–65.) Opiskelijoiden rasismikokemukset koulutuksessa ja työharjoittelussa vaikuttavat opiskelumotivaatioon ja urasuunniteluun (Ahonen-Coly ym. 2020, 90). Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön ja opiskelurauhaan. Ilmapiirin on oltava opiskelua tukeva. Häirinnälle, syrjinnälle ja kiusaamiselle pitää olla jokaisessa korkeakouluissa nollatoleranssi (Kuparinen ym. 2023, 3).

5 Aiemmat tutkimukset ja opinnäytetyöt

Aiempiä tutkimuksia aihepiiristä on tehty erilaisissa hankkeissa ja opinnäytetyöissä. Yhdenvertaisuutta korkeakouluissa on tutkittu Suomen opiskelijakuntien liiton SAMOKin yhdenvertaisuutta korkeakouluihin- hankkeessa 2021–2023. Hankkeessa kerättiin tietoa korkeakouluopiskelijoiden kokemasta

yhdenvertaisuudesta, epäasiallisesta käytöksestä ja syrjinnästä. Etnisen taustan vuoksi syrjintää oli kokenut 11 prosenttia kyselyyn vastanneista. Maahanmuuttajataustainen opiskelija tutkimuksessa toi esille sen, että teoriassa yhdenvertaisuus on täydellisesti toteutunut täydellisesti, mutta suomalaiset eivät huomaa valitettavasti, että käytännön tasolla yhdenvertaisuus korkeakouluissa ei toimii. (Pietarinen & Murto 2022, 18, 30.)

Opetushallituksen vuosina 2018–2020 järjestetyssä Turun ammattikorkeakoulussa POLULLA maahanmuuttajat korkeakoulutukseen-hankkeessa kehitettiin maahanmuuttajataustaisten henkilöiden pääsyä sosionomiopintoihin sekä tuettiin opinnoissa edistymistä. Opiskelijoille tarjottiin mentorin, opinto-ohjauksen, vertaisohjaajan ja suomen kielen opiskelun tukea. POLULLA-hankkeessa huomattiin, että maahanmuuttajataustaiset korkeakouluopiskelijat tarvitsevat yksilöllistä tukea opiskeluun sekä hyötyvät paljon vertaisten tuesta. Ongelmina havaittiin tutkimuksessa se, että opiskelijat kokivat, että opettajat puhuvat liian nopeasti ja opetuksen seuraaminen on vaikeaa. Myös opiskelukavereiden käyttämä puhekieli tuottaa usein tutkimuksen mukaan maahanmuuttajaopiskelijoille ongelmia. (Laakso & Merta 2020, 61, 65–70.)

Suomen opiskelijakuntien liitto järjesti vuonna 2020 JOKA (jatkuvan oppimisen ja kansainvälistymisen luomat haasteet yhteisöllisyydelle ammattikorkeakouluissa) -projektissa epätyypillisten opiskelijaryhmien tyytyväisyysmittauksen. Tutkimuksessa haastateltiin 10 sosionomi- ja tradenomiopiskelijaa. Haastattelussa kysyttiin opiskelijoilta, miten ammattikorkeakouluissa huomioidaan erilaiset oppijat. Teemoina haastattelussa olivat opiskelijan elämäntilanne, opiskelijatoiminta, kokemukset häirinnästä ja epäasiallisesta kohtelusta. Tuloksista selvisi se, että helpoiten opiskelijatoiminnasta jäävät ulkopuoliseksi maahanmuuttajataustaiset opiskelijat. Haastateltava kertoi, että ei ole mukavaa, jos saa erilaista kohtelua etnisen taustansa takia. Opinto-ohjauksessa nähtiin puutetta ja maahanmuuttajataustainen opiskelija kertoi, että häntä ohjattiin vain ammatillisiin opintoihin (Murto 2020, 3, 8–13, 14–19.).

Laurea-ammattikorkeakoulussa on tehty opinnäytetyö ”Maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden kokemukset sosiaalisten verkostojen merkityksestä

korkeakouluopiskeluun.” Opinnäytetyö liittyi Laurean ja yhteistyökumppaneiden Maahanmuuttajien ääni- hankkeeseen (2018–2021). Hankkeen tavoitteena oli tutkia maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden opiskelua ja miten heitä voisi auttaa eteenpäin koulutuksessa ja töissä. Tutkimuksessa tutkittiin maahanmuuttaja- opiskelijoiden haastattelujen avulla identiteetin ja sosiaalisten verkostojen merkitystä opiskeluun. Tutkielmassa haettiin tutkimistietoja myös maahanmuuttajaopiskelijoiden syrjintäkokemuksista. (Mohamed 2019, 3.)

6 Opinnäytetyön lähtökohtia

6.1 Karelia-ammattikorkeakoulu Joensuussa

Opinnäytetyön toimeksiantaja Karelia-ammattikorkeakoulu on perustettu vuonna 1992 ja on Joensuun kaupungin osakeyhtiö vuodesta 2013. Opiskelijamäärä yhteensä sekä Wärtsilän että Tikkarinteen kampuksella oli vuonna 2022 noin 4088, henkilökuntaa on 310 ihmistä. Lakisääteiset tehtävät Karelia-ammattikorkeakoulussa ovat tutkimustoiminta, koulutus, kehittäminen sekä innovaatio. Korkeakoulun yhtenä tehtävänä on myös aluekehitystehtävä. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2023c.)

Karelia-ammattikorkeakoulussa voi opiskella sekä suomen kielellä että englannin kielellä. Opiskella voi seuraavilla koulutusaloilla; tietojenkäsittely ja tietoliikenne, kauppa, tekniikka, hallinto ja oikeustieteet, maa- ja metsätalous, terveys ja hyvinvointi, taiteet ja kulttuuri ja palvelualat. Tutkinnot, joita voidaan opiskella, ovat restonomi, medianomi, fysioterapeutti, sosionomi, sairaanhoitaja, terveydenhoitaja, geronomi, toimintaterapeutti ja tradenomi. Tekniikan aloja voidaan opiskella metsätalousinsinööri, konetekniikan, energiatekniikan ja ympäristötekniikan, talotekniikan ja rakennustekniikan insinööri tutkinnoissa. Opiskelu voidaan järjestää päivä-, tai monimuoto-opintoina ja verkkototeutuksena. Karelia-ammattikorkeakoulussa voi opiskella myös ylempiä (YAMK) ammattikorkeakoulututkintoja. Opiskeluun kuuluu teoriaopintoja ja työharjoittelujaksoja. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2023d.)

6.2 Vauhtia opintoihin-hanke

Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama Vauhtia opintoihin: Varhainen tuki ja ohjaus –hanke toteutettiin 1.1.2022-31.12.2023. Hankkeen toteuttivat yhdessä Karelia-ammattikorkeakoulu ja Karelian opiskelijakunta POKA. Hankkeen tarkoitus on korkeakouluopiskelijoiden opintotuloksien parantaminen, hyvinvoinnin tukeminen, opiskelun ohjaus ja tuki. Hankkeen yhtenä tavoitteena on luoda korkeakoulun toimintamalli oppimisvajeiden tunnistamiseksi ja tasoittamiseksi. Hanke tukee opiskelijoiden hyvinvointia niin yhteisön kuin yksilönkin tasolla. Tarkoituksena on varhaisen tuen toimintamallin kehittäminen, erityisen tuen vahvistaminen, hyvinvointityön tukeminen ja ryhmäytymisen ja korkeakouluun kiinnittymisen tukeminen. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2022d.)

Karelia-ammattikorkeakoulussa Vauhtia opintoihin hankkeessa luotiin yhtenäisiä ohjeita oppimisen tueksi S2-opiskelijoille, joiden äidinkieli ei ole suomi. Opettajille ja opiskelijoille on luotu pienryhmiä ja annettu vinkkejä käytännön opetus- ja opiskelutilanteisiin, kuten yhteiset pelisäännöt opiskelijaryhmille. Ruotsin ja englannin kielten opiskeluun liittyviin vaikeuksiin on kehitetty tuettuja opintojaksoja. Hankkeessa on tarjolla opinnäytetyön kirjoittamisen pajoja maahanmuuttajaopiskelijoille. Maahanmuuttajataustaiset opiskelijat tarvitsevat usein kirjallista tukea opinnäytetyön tekemiseen ja siihen hanke antaa ohjausta. Vauhtia opintoihin hanke on mukana valtakunnallisessa KOHO-verkostossa, johon kuuluu yhteensä 32 korkeakouluopiskelijoiden hyvinvoinnin ja ohjauksen kehittämiseen liittyvää hanketta, mihin kootaan syksyn 2023 aikana hyvistä ja toimivista käytänteistä tietopankki. (Hiltunen & Turunen 2023.)

6.3 Opinnäytetyön tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää Karelia-ammattikorkeakoulussa opiskelevien maahanmuuttajaopiskelijoiden kokemuksia yhdenvertaisuudesta. Tavoitteena on selvittää henkilöhaastattelun avulla, millä tavalla positiivinen erityiskohdeltu ja saavutettavuus näyttäytyy opiskelijan elämässä, ja mitkä ovat

maahanmuuttajan yhdenvertaisuutta edistävät ja estävät tekijät Karelia-ammattikorkeakoulussa. Tutkimuskysymykset ovat:

1. Miten yhdenvertaisuus toteutuu maahanmuuttajan näkökulmasta Karelia-ammattikorkeakoulussa? 2. Miten yhdenvertaisuutta voidaan kehittää?

7 Tutkimusmenetelmät ja toteutus

7.1 Laadulliset tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyön tutkimuksellinen osio toteutetaan laadullisena tutkimuksena. Laadullinen tutkimus tarkastelee ilmiötä tutkimuksen kohteena olevien näkökulmasta. Tutkimuksessa, joka tehdään laadullisena, halutaan tietää tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden tunteista. Lisäksi kerätään tietoa ihmisten ajatuksista ja kokemuksista. (Puusa & Juuti 2020, 9.)

Laadullisen tutkimuksen menetelminä käytetään erilaisia haastattelujen muotoja. Haastattelut voi olla esimerkiksi yksilö- tai ryhmähaastatteluja, strukturoituja haastatteluja, teemahaastatteluja tai strukturoimattomia haastatteluja, kasvotusten tapahtuvia tai puhelimesta tapahtuvia haastatteluja. Tutkija valitsee menetelmään sopivat tutkimuskysymykset sekä menetelmän, jolla haluttu tieto parhaiten saadaan (Kylmä & Juvakka 2012.)

Tähän opinnäytetyöhön soveltuu laadullinen tutkimus parhaiten siksi, että halusin ymmärtää ja tuottaa tietoa maahanmuuttajaopiskelijoiden kokemuksista ja näkemyksistä yhdenvertaisesta opiskelusta korkeakoulussa. Tähän tutkimukseen osallistuivat opiskelijat tietävät tutkittavasta aiheesta omakohtaisesti ja laajasti. Osa heistä ovat opiskelleet jo korkeakouluun valmentavissa opinnoissa Karelia-ammattikorkeakoulussa.

Opinnäytetyössä valitsin laadullisen tutkimuksen, koska tutkimusjoukko oli suhteellisen pieni. Laadullisella tutkimusotteella pystyin tuomaan

mahanmuuttajaopiskelijoiden äänen paremmin kuuluviin. Tilastollisiin yleistyksiin tämä tutkimus ei pyri. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää maahanmuuttajaopiskelijan kokemuksia Karelia-ammattikorkeakoulussa.

7.2 Teemahaastattelu

Teemahaastattelun menetelmää käytetään paljon kasvatus- ja yhteiskuntatieteen tutkimuksissa. Se on tiedonkeruumenetelmä, jossa haastattelija on vuorovaikutuksessa haastateltavan kanssa suoraan. Menetelmä on laadullisen tutkimuksen päämenetelmä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 205, 208). Haastattelussa on tärkeintä sen joustavuus ja se, että haastattelija pystyy tekemään tarkennuksia kysymyksiin (Tuomi & Sarajärvi 2018, 85). Positiivisena asiana yksilöhaastattelussa voidaan nähdä se, että ryhmähaastattelussa voi olla dominoivia henkilöitä, jotka pyrkivät määräämään keskustelussa. Haastattelun sopivana kestona on pidetty puolesta tunnista kahteen tuntiin. (Hirsjärvi ym. 2009, 210–211.)

Valitsin tutkimushaastattelun työn metodiksi sen vuoksi, että haastattelun vastauksia pystytään täsmentämään ja tarkentamaan haastattelun aikana. Haastattelussa voidaan kysyä lisäkysymyksiä ja pyytää mielipiteiden perusteluita. Siinä on paremmat mahdollisuudet motivointiin kuin esimerkiksi lomaketutkimuksessa. Mitä syvemmälle haastattelussa haastattelija pääsee, sitä laadukkaampaa on haastattelumateriaali (Hirsjärvi & Hurme 2000, 35–36, 135). Haastattelukysymysten ongelmana on usein se, että kysymyksissä näkyy tutkijan oma mielipide. Ongelmana voi olla myös tutkimusaineiston vastaamattomuus tutkimusongelmaan, tutkimuskysymyksiin ja tutkimuksen tavoitteisiin. Haastattelukysymykset voisivat olla esimerkiksi ”mitä”, ”miksi”, ”miten” tai ”millainen”. Yhdessä kysymyksessä tulisi kysyä vain yhtä asiasisältöä. (Kananen 2015, 151, Vilkkä 2021, 102–104.)

Kun Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelija haluaa käyttää opinnäyte- tai harjoitustyön kohteena Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijoita tai henkilökuntaa, tutkijan tulee tehdä tutkimuslupahakemus ja siihen liitetään tutkittaville henkilöille osoitettu kirje ja tutkimuslomake. Kun tutkimukseen osallistuvat eivät ole tunnistettavissa, tutkimislupaa ei tarvita. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2023e.) Ilman tutkimuslupaa voi tavoitella haastatteluun opiskelijoita muiden keinojen avulla, kuten lumipallo-otamalla. Tähän tutkimukseen haastateltavat haettiin tietoon perustuen. Lumipallo-otantamenetelmässä lähestytään mahdollisia haastateltavia, ja he taas vievät viestiä omille kontakteilleen eteenpäin (Hirsjärvi & Hurme 2000, 59–60).

Laadullinen tutkimusaineisto hankittiin tähän tutkimukseen teemahaastattelulla ja haastattelun osallistujat ovat maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita Karelia-ammattikorkeakoulussa. Yksilöhaastatteluiden avulla selvitettiin, millaisia kokemuksia yhdenvertaisuudesta ja syrjinnästä on maahanmuuttajataustaisilla opiskelijoilla Karelia-ammattikorkeakoulussa. Haastattelun kysymykset täsmennettiin etukäteen ennen varsinaista haastattelua. Haastattelu järjestettiin yksilöhaastatteluna Karelia-ammattikorkeakoulun tiloissa marraskuussa kolmen viikon aikana. Varasuunnitelmana oli haastattelu Teamsissa tai Zoomissa. Haastattelu nauhoitettiin nauhurilla, nauhuri oli hankittu vain näitä haastatteluja varten, jotta voitaisiin tallentaa haastattelut tietoturvasest. Haastattelun tekemistä varten harjoitettiin nauhurin käyttöä etukäteen, jotta varsinainen haastattelu toimisi hyvin.

Opinnäytetyötä varten haastateltiin yhdeksää maahanmuuttajataustaista Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijaa, joiden äidinkieli on muu kuin suomi ja jotka opiskelevat suomenkielisissä ryhmissä. Suostumus haastatteluun pyydettiin ennen varsinaista haastattelua (liite 2). Haastattelukysymykset käytiin läpi toimeksiantajan kanssa ennen varsinaisia haastatteluja. Tutkimukseen haettiin opiskelijoita ilmoituksen avulla, joka laitettiin sekä Tikkarinteen että Wärtsilän kampuksen ilmoitustaululle. Ilmoituksen perusteella kukaan potentiaalisista haastateltavista ei ottanut yhteyttä tutkimuksen tekijään. Toisena menetelmänä käytettiin lumipallo-otanta-menetelmää. Tutkimukseen etsittiin avainhenkilöitä, jotka ehdottivat muita henkilöitä haastatteluun. Tämä toimintatapa osoittautui toimivaksi lopputuloksen kannalta ja haastateltavia saatiin lopuksi sopiva määrä.

Yhteensä 13 maahanmuuttajataustaista Karelia-ammattikorkeakoulun eri aloja opiskelevia opiskelijaa kutsuttiin haastatteluun, ja 9 opiskelijan kanssa haastattelu tehtiin marraskuussa 2023 kolmen viikon aikana. Neljän muun haastatteluun kutsutun kanssa haastattelu ei onnistunut erinäisistä syistä. Kaksi niistä opiskelijoista, joka jäi pois haastattelusta, antoi jo suostumuksen, yksi allekirjoitetun suostumuksen ja toinen suullisen suostumuksen, mutta haastatteluun he eivät saapuneet. Kieltäytymisen jälkeen heitä ei enää kysely osallistumaan haastatteluun. Haastattelu on oikeus keskeyttää missä vaiheessa tahansa haastattelua. Tutkimuksen osallistuneet opiskelivat sekä Karelia-ammattikorkeakoulun Tikkarinteen ja Wärtsilän kampuksilla. Haastattelukysymykset (liite 3) ja saatekirje (liite 1) lähetettiin sähköisesti ennen varsinaista haastattelua. Vastauksia kysymyksiin oli aikaa miettiä rauhassa etukäteen. Kahdeksan haastattelua järjestettiin yksilöhaastatteluna Karelia-ammattikorkeakoulun hiljaisessa tilassa sekä Tikkarinteen että Wärtsilän taloissa ja yksi haastattelu tehtiin Microsoft-Teams ohjelmalla etänä. Etähaastattelua varten tehtiin haastateltavan kanssa etukäteen Karelia-ammattikorkeakoulun sähköinen sopimus, joka allekirjoitettiin asianmukaisesti.

Rauhallinen haastattelutila ja yksilöhaastattelu soveltuu parhaiten siksi, että jotkut aihealueet haastattelussa olivat sensitiivisiä ja tutkimukseen osallistujan on helpompi vastata kysymyksiin ilman ryhmän painetta. Haastattelutila vaikuttaa haastattelun laatuun (Vilkkä 2021, 133). Yhden haastattelun tila jouduttiin äkillisesti vaihtamaan siellä tapahtuneiden pääsykokeiden takia. Haastattelu vaihdettiin toiseen tilaan, joka ei ollut paras mahdollinen liiallisen melun takia. Tämä haastattelutilan vaihtaminen vaikutti heikentävästi haastattelun tulokseen ja laatuun.

Haastattelun alussa keskusteltiin ja luotiin luottamuksellinen, rento ja tasavertainen ilmapiiri ja avattiin teemahaastattelulomakkeesta käsitteet yhdenvertaisuus, syrjäytyminen ja opiskelumenetelmät. Samalla käytiin läpi koko teemarunko ja selvennettiin kysymyksiä. Haastatteleva sai esittää tarkentavia kysymyksiä haastattelusta ja sen tarkoituksesta. Suostumus tutkimukseen osallistumisesta (liite 2) allekirjoitettiin ennen haastattelua. Haastateltaville kerrottiin, että haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista ja valmis opinnäytetyö julkaistaan. Osallistuja sai keskeyttää haastattelun ilman minkäänlaisia seuraamuksia.

Haastattelut tehtiin suomen kielellä. Yksi haastateltava vastasi kysymyksiin sekä suomen kielellä että englannin kielellä. Tutkimuksen tekijä kertoi salassapitovelvollisuudesta ja siitä, että kaikki haastattelumateriaalit hävitetään opinäytetyön valmistuttua. Kerrottiin, että kaikki aineisto opinäytetyössä kirjoitetaan anonymisoituna. Haastattelujen kesto oli noin 30–40 minuuttia. Haastattelun jälkeen nauhuri suljettiin ja keskusteltiin eri aihepiireistä rennosti. Haastattelujen saturaatio eli kyllästymispiste saavutettiin haastattelussa ja tutkimusaineisto kylläntyi tutkimusongelmaan.

7.3 Aineiston käsittely ja analyysi

Teemoittelu on analyysitapa, jossa etsitään joko aineistolähtöisesti tai teorialähtöisesti kertyneestä materiaalista keskeisiä teemoja. Laadullisessa tutkimuksessa teemahaastattelun analyysitavaksi teemoittelu soveltuu hyvin. Joskus teemat tulevat esille teemahaastattelurungon mukaisesti mutta joskus haastatteluaineistosta voi löytää täysin uusia teemoja. Teemojen nimeäminen täytyisi tehdä niin, että teemojen otsikkojen tyyli olisi loppuraportissa yhtenevä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2024.) Teemat ovat aineistossa toistuvat aiheet. Teemoittelun kuuluu teemojen muodostaminen ja ryhmittely ja teemoittelun analyysimenetelmässä tarkastellaan teemoja yksityiskohtaisesti. (Tutkimusarkisto 2023.)

Haastatteluaineiston analyysi ja teemoittelu alkoi jo heti haastattelussa ja haastattelun jälkeen. Teemoittelu helpotti aineiston rajaamista ja toistuvien asioiden yhdistelemistä. Haastattelun avulla saatu tieto tallennettiin nauhurille ja litteroitiin. Litterointi on aineiston puhtaaksi kirjoittamista (Hirsjärvi ym. 2009, 222). Laadullisen aineiston mukaisesti tieto analysoitiin. Haastattelut litteroitiin Word-tiedostoon ja luokiteltiin teemoittain. Litterointi on kvalitatiivisen tutkimuksen yleinen tapa tehdä aineiston analyysiä (Hirsjärvi & Hurme 2000, 138). Litterointia tehdessä saadaan laajempi ja tarkempi näkemys omaan aineistoon. Tärkeää on se, että tutkimusaineisto käsitellään ja analysoidaan nopeasti aineistonkeruun

jälkeen, jolloin aineistonkeruu on vielä hyvin mielessä. Aineisto kirjoitettiin keräämisen jälkeen tekstinkäsittelyohjelmalla.

Sopiva analyysitapa on se, joka vastaa parhaiden tutkimustehtävään. Aineiston iso määrä, 41 sivua Word-tekstiä, asetti oman vaatimuksen analyysiin. Aineistosta etsittiin isompia teemoja. Kuviossa 3 on esitetty tämän tutkimuksen analyysipolku.

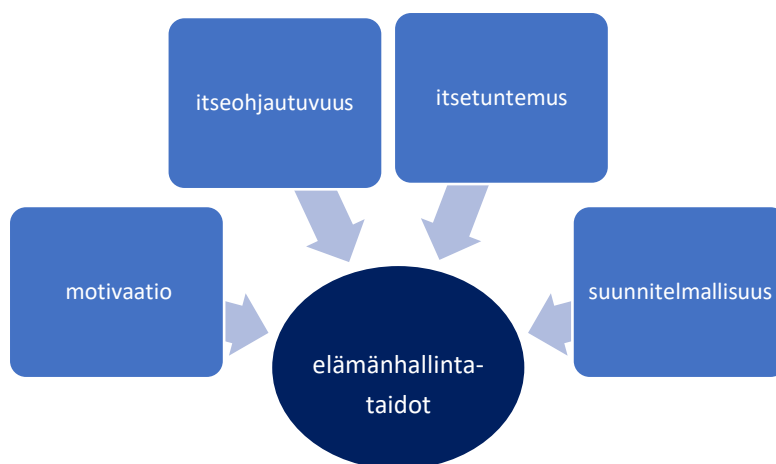
Kuvio 3. Aineiston analyysipolku (mukaillen Apiainen ym. 2018, 229).

Valitsin analyysin metodiksi teemoittelun siksi, että mielestäni se on selkeä tapa tuottaa tutkimukseen tuloksia. Teemat syntyivät analyysin tuloksena. Tutkimusraportissa esitetään tutkimushaastattelun sitaatteja. Sitaatit elävöittävät teemoittelua ja selvittävät opinnäytetyön lukijoille, mihin tutkija teemoittelun löydökset pohjaa.

Teemoitteluanalyysi kesti noin kuukauden. Analyysi aloitettiin lukemalla monta kertaa ja perehtymällä Word-dokumenttiin kirjoitettuun litteroituun aineistoon. Haastatteluaineistoa saatiin 41 A4-sivua Arial-fontilla 12 ja rivivälillä 1,5. Lukiessa kiinnitettiin huomiota samanaisuuteen ja erilaisuuteen, tilannehavainnointiin, käännekohtiin, toimintaan ja ajatteluun, muutoksiin, erityisiin tapahtumiin, välikohtauksiin ja ystävyyssuhteisiin. Litteroidessa tehtiin anonymisointi, jotta

haastateltavia ei voisi tunnistaa haastattelusta. Litteroinnin tekstissä olleita täytesanoja poistettiin. Yhden haastattelun litteroinnin puhtaaksi kirjoittaminen vei noin neljä tuntia ja haastattelumateriaalin kielioppivirheitä ei korjattu. Jotta tutkimuksen osallistujien anonymiteetti säilyisi tutkimuksessa, tutkittavat numeroitiin ja luokiteltiin numeroiden avulla. Haastateltavat nimettiin H1, H2 jne.

Aineiston tieto tiivistettiin ja tehtiin uusi Word-tiedosto. Tiedostosta etsittiin sekä samankaltaisuuksia että eroavaisuuksia. Teemoittelua tehtiin tutkimuksessa koodauksen avulla. Haastatteluaineisto koodattiin suhteellisen rajatun tutkimuskysymyksen mukaan ja aineistosta haettiin tärkeitä koodeja rajattuun kontekstiin. Tutkimuskysymykset eivät muuttuneet. Teemat litteroidusta haastatteluaineistosta koottiin Word-tiedostoon. Ensiksi kirjattiin alkuperäisilmaisuuksista alateemat ja sen jälkeen pääteemat. Kuviossa 4 on esitetty teemojen muodostaminen alateemoista pääteemaan.

Kuvio 4. Teemojen muodostuminen analyysin pohjalta. Alateemat ja pääteema.

Materiaalista tuli viisi pääteemaa: elämähallintataidot, positiivinen erityiskohtelu, opintojen sosiaalinen tuki, opiskelun haasteet ja yhdenvertaisuuden kehittäminen (liite 4). Aineiston teemoittelussa otettiin huomioon, mitkä ovat tutkimuskysymykset ja käsitteet. Teemahaastattelua varten tehdyt valmiit teemat olivat jo alustavia teemoja tähän tutkimukseen.

8 Tulokset

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkimushaastattelun avulla vastata kysymyksiin, miten yhdenvertaisuus toteutuu maahanmuuttajan näkökulmasta Karelia-ammattikorkeakoulussa ja miten yhdenvertaisuutta voidaan kehittää. Haastatteluissa löytyi sekä yhdenvertaisuutta tukevia että vaikeuttavia tekijöitä ja kehitysideoita.

Haastatteluaineisto, mitä saatiin maahanmuuttajaopiskelijoiden yksilöhaastattelujen avulla Karelia-ammattikorkeakoulussa, oli riittävän iso ja monipuolinen. Haastateltavat vastasivat todenmukaisesti kysymyksiin, haastateltavien joukko oli määritelty niin, että heillä oli paljon omakohtaista kokemusta aihepiiristä. Kaikkiin tutkimuskysymyksiin saatiin vastaus tutkimuksen avulla.

8.1 Opiskelun sosiaalinen tuki

Jotta maahanmuuttajaopiskelija Karelia-ammattikorkeakoulussa saavuttaisi opiskelun tavoitteet ja tutkinnon, tarvitaan laajaa monipuolista tukea. Tutkimuksen haastattelujen perusteella opiskelijan suurin tuki on oma perhe. Haastattelussa tuotiin esille lähipiirin kuten puolison tuki, suvun ja perheen tuki ja oman lapsen tuki. Eniten mainittiin puolison vaikutus opiskelun sujuvuuteen, puoliso antaa henkistä tukea sekä konkreettista apua suomen kielen vaikeuksien kanssa. Opintojen alussa apua tehtävien tekemiseen saatiin enemmän ja opintojen edistyessä vähemmän. Puolison henkinen tuki ja tsemppaus mainittiin koko opiskelun aikana alusta loppuun asti.

Koulutuksen alussa kyselin mieheltäni apua raportin kieliasuun korjaamiseen mutta en kysy enää, vaikka kielessä on paljon virheitä, niin lähdetän sellaisena.

Aviomies auttaa minua kovin paljon, hän tekee ruokaa minulle, minulla ei ole aikaa tehdä paljon kotona. Joskus kirjoitan joku essee, hän lukee sen läpi, jos minulla on paljon virheitä siinä ja se on iso tuki minulle.

Opiskeluryhmän tuki on oleellinen opintojen mielekkyyden ja motivaation osalta. Ryhmään kuulumisen lisäksi yhdenvertaisuuden tunnetta, että on yksi tasavertainen jäsen porukasta. Maahanmuuttajaopiskelija ei halua erottua muista taustan vuoksi, pyrkimys on olla yksi muista. Siitä, miten paljon ryhmän tukea saatiin, haastatelluilla oli erilaisia kokemuksia. Jotkut saivat ryhmältä paljon apua, toiset eivät kokeneet saavansa paljonkaan tukea. Haastatteluissa selvisi se, että kun tehtävien tekemisessä oli epäselvyyttä, eniten apua saatiin oman opiskeluryhmän opiskelukavereilta. Avun pyytäminen opiskelukavereilta tapahtui matalalla kynnyksellä. Apua saadaan ryhmältä myös henkisen tuen muodossa.

Esimerkiksi kun tehdään ryhmätöitä ei me tehdä vaan ryhmätöitä joskus me puhutaan tunteista ja se auttaa koska kaikki on samassa tilanteessä ja kaikilla on stressi ja pitäisi olla rohkea ja kysyy kun jokin on epäselvää.

Oma maahanmuuttajatausta nähtiin yhdessä haastattelussa positiivisessa valossa. Opiskelija kertoi, että hänellä on paljon kulttuurituntemusta ja ymmärrystä eri kulttuureista ja ihmisistä, ja siten paljon laajempi näkemys, kuin vain yhdessä kulttuurissa kasvaneilla.

Varmaan minun tausta voi auttaa muita ymmärtämään, eri kulttuuri, eri kieli ja näkee asiat eri tavalla koska minä olen jo kokenut tai ollut molemmissa kulttuureissa ja minulla on eri näkemys ehkä verrattuna suomalaiseen koska nä on ollut samassa kulttuurissa ja yhteisössä ja se on minulle todella erilainen.

Opettajatutorin ja opinto-ohjaajan apu ja tuki mainittiin useissa haastattelussa. Varsinkin opettajatutorin tuki on merkittävä. Jos opiskelussa oli epäselvyyttä, apua opettajilta kysyttiin suoraan, sähköpostitse, WhatsAppissa, Microsoft Teams-ohjelman avulla ja tekstiviestitse. Opettajan apu koettiin tärkeäksi ja tukea sai yleisesti ottaen helposti.

Aina jos minä en ymmärrä kysyn opettajalta, ohjaajalta. Laitan sähköpostilla, tekstiviestillä ja WhatsAppissa.

Muutamilla opiskelijoilla oli vaikeuksia saada vastauksia opettajalta kysymyksiin, kysyä piti useita kertoja ja vastukset kysymyksiin viipyivät. Joskus vastausta

kysymykseen ei saatu ollenkaan. Haastatteluissa selvisi, että opettajat ja ohjaajat ovat kiinnostuneita maahanmuuttajataustaisen opiskelijan opintomenestyksestä ja auttavat ja tukevat opiskelupolulla. Kuraattorin tuki koettiin tärkeänä epäselvyyksiä ratkoessa. Kuraattori antoi henkistä ja konkreettista tukea opiskelijalle. Suomen kielen opettajalta saatiin tukea tehtävien tekemisessä.

8.2 Hyvät elämähallintataidot

Elämähallintataidot, suunnitelmallisuus ja itseohjautuvuus ovat hyviä työkaluja pysyä muiden mukana ja suorittaa kursseja, tehtäviä ja tenttejä. Haastattelussa selvisi, että muutamat vastaajista aloittivat tehtävien tekemisen heti sen saatuaan. Näin pystyy hallitsemaan omaa aikaa ja välttämään tehtävien kertymisen ja suman. Opiskelija kertoi, että on oppinut kalenteroinnin opiskelussa uutena menetelmänä. Näin opiskelu pysyy hallinnassa ja kurssit tulee suoritettu ajallaan. Hyvät digitaidot helpottavat kaikkien opiskelua.

Olen opetellut kalenterointia, sitä kautta olen päässyt aika hyvin, olen saanut tehty tehtävät. Millon pitäisi palauttaa tehtävät laitan heti ylös. Sitte aloitan hyvissä ajoin tehdä sitten jää aikaa korjaukseen, en jätä viimeinkin.

Tärkeäksi opiskelijat kokivat oman motivaation opiskeluun. Kaikki maahanmuuttajataustaiset kertoivat, että tavoitteena huolimatta kaikista vastoinkäymisistä ja vaikeuksista opinpolulla on tutkinnon saavuttaminen. Apua ja tukea saatiin entisistä koulutuksista, työkokemuksista, tutkinnoista, kielikursseista ja lähipiiriltä. Motivaatio näyttäytyi erittäin vahvana ja merkityksellisenä asiana maahanmuuttajan elämässä ja koulunkäynnissä. Kotoutumisen halu näyttäytyi motivaation taustalla selvästi.

Työn saaminen on suurin motivaatio opiskelussa joo koska pitää ansaita rahaa. Viime vuoden harjoittelun jälkeen sain tolta paikalta kesätyö ja se on sitten parantanut minun motivaatio ja kokemus on kertynyt ja pikkuhiljaa voin hahmottaa minun tulevaisuus.

Jos minulla on tutkinto, suomalainen tutkinto, se on iso plus, että pääset eteenpäin elämässä.

Omat vahvuudet ja kehittämisen kohteet on tunnistettu. He ovat tietoisia siitä, missä ovat hyviä. Opiskelija kertoi, että koulutehtävien tekeminen on helppoa, kun hänellä on entinen koulutus ja useiden vuosien työkokemus alalta. Ryhmässä hän auttoi ja neuvoi opiskelukavereita muttei tyrkyttänyt omaa tietämystä toisille.

Kaikki muut asiat ihan tuttu mulle koska mulla on työkokemus alalla ja se autto mulle nyt koska nyt kun me teemme tehtävät tai jotain se on ihan tuttu ja helppo mulle helpompi, kun nuorille opiskelijoille.

Olen ollut jo pitkään työelämässä, osaan jo monia asioita, joita nuoremmat vasta opiskelevat.

Sellaiset luonteenpiirteet ja ominaisuudet, jotka ehkä vaikuttavat opiskeluun huonosti on myös tiedostettu hyvin. Yksi opiskelija mainitsi, että hänellä on taipumusta prokrastinaatioon eli asioiden lykkäämiseen, joka vaikuttaa opiskelun negatiivisesti. Muutamat toivat esille sen, että ujous on ollut haittana ryhmäytymisessä ja ystävien saamisessa varsinkin opintojen alussa. Hyvä itsetuntemus antaa mahdollisuuksia kehittää ominaisuuksia ja pyytää oikeanlaista apua tarvittaessa. Hyvät ongelmaratkaisutaidot ja rohkeus avun pyytämiseen on opiskelun perustana. Joskus joutuu apua kyselemään useita kertoja ja opiskelija turhautuu avun pyytämiseen. Sitkeys ja halu pärjäämiseen antaa vahvuutta. Opiskelija mainitsi, että on joutunut pyytämään opettajalta useita kertoja vastauksia samaan kysymykseen. Tällainen määrätietoinen toiminta vaatii rohkeutta ja sinnikkyyttä opiskelijalta.

8.3 Positiivisen erityiskohtelun tuki

Hakuprosessi korkeakouluun on maahanmuuttajalle kivinen ja vaikea. Usealla opiskelijalla oli jo omasta kotimaasta hankittu korkeakoulututkinto. Haastateltavat kertoivat, että korkeakouluun oli haettu yhteishaussa monta kertaa, eikä siltikään päästy opiskelemaan. Yhtenä helpottavana tekijänä viisi haastateltua kertoi valmentavan koulutuksen tuen hakuprosessissa. Maahanmuuttajien korkeakouluopintoihin valmentava koulutus Karelia-ammattikorkeakoulussa on ollut toiminnassa jo useita vuosia. Yhtenä positiivisen erityiskohtelun muotona käynnistystä valmentavasta koulutuksesta saatiin apua sekä hakuprosessissa,

opiskeluun pääsemisessä, että varsinaisessa tutkintokoulutuksessa. Valmentavasta opiskelusta kerrottiin, että siellä opittiin monenlaisia taitoja, kuten esseen kirjoittamista, raportointia, keskustelutaitoja ja ryhmätyötaitoja. Valmentava koulutus antoi tietoa maahanmuuttajalle suomalaisesta opiskelujärjestelmästä ja opiskeluprosessista.

Valmentava koulutus antoi minulle mahdollista parantaa suomen kielen taitoa kovasti ja sain tietoa suomen koulutuksen järjestelmästä, ja tiedot millainen koulutusprosessi näyttää eli millaiset tehtävät voivat olla, esimerkiksi ryhmätehtävät ja erilaiset raportit ja esitykset ja se oli toki hyödyllistä koska se auttaa ymmärtää koulutuksen prosessi.

Oma maahanmuuttajatausta nähtiin sekä etuna että haittana korkeakouluun pääsemisessä. Maahanmuuttaja voi hakea ammattikorkeakouluun erillishaun kautta. Erillishaku antaa maahanmuuttajalle oman väylän ja mahdollisuuden päästä opiskelemaan tutkintoa Karelia-ammattikorkeakouluun. Useat haastateltavista kertoivat, että erillishaku oli heillä ainoa mahdollisuus päästä opiskelemaan korkeakouluun Suomessa. Vaikka seula korkeakouluun erillishaussa pääsemiseen on tiukka, opiskelumenestys pitää olla korkealla tasolla ja opiskelu koettiin valmentavassa koulutuksessa stressaavaksi, erillishaku nähtiin ainoastaan positiivisena asiana.

Erillishaku oli iso helpotus ilman pääsykoetta, se oli iso plussa ja iso helpotus minulle.

Hain erillishaussa joo ja se ollut minulle liian vaikea päästä opiskelemaan koska se haku perustuu siihen, että saan valmentavassa koulutuksessa hyviä arvosanoja. Opiskelin valmentavassa koulutuksessa kovasti ja oli paljon stressiä.

Positiivisena erityiskohtelun muotona Karelia-ammattikorkeakoulussa tarjotaan suomen kielen tukiryhmiä, ryhmiä ja kielikursseja. Karelia-ammattikorkeakoulun kieliryhmiin olivat osallistuneet kaikki haastatteluun osallistuneet opiskelijat. Keskimääräisesti jokainen haastattelussa osallistunut maahanmuuttajaopiskelija oli tehnyt 2–3 kielikurssia. Kaikki kielikurssit koettiin hyödylliseksi kielen kehityksen kannalta. Muutama opiskelija mainitsi, että korkeamman tason C-tason kielikursseille olisi tarvetta ja siihen että kielikurssilla voitaisiin opettaa alakohtaista sanastoa. Halu osallistua ja saada suomen kielen tukea on vahva, ryhmiin

osallistumista heikentävänä tekijänä nähtiin ajan puute ja opiskelutehtävien paljous. Tietoa näistä tukiryhmistä oli kaikilla haastatteluun osallistuneilla ja tietoa kursseista oli saatu Karelia-ammattikorkeakoulun Pakki-portaalista, omalta opettajatuutorilta, opinto-ohjaajalta ja suomen kielen opettajalta.

Osallistuin kolmeen suomen kielen kurssiin Kareliassa, ne oli hyviä kursseja kaikki, opin paljon uutta. Tietoa kursseista sain opettajatuutorilta ja suomen kielen opettajalta.

Karelia tarjoaa lisäksi kielikursseilla maahanmuuttajaopiskelijalle opettajan luvalla lisäaikaa tentteihin ja mahdollisuuden ottaa mukaan sanakirja ja tukisanalista. Tukea on saatavissa myös opinnäytetyöhön. Kaikista tukitoimista oltiin kiitollisia ja ne lisäävät yhdenvertaisuutta omalta osaltaan. Yksi haastatteluun osallistunut ei tiennyt mahdollisuudesta tentin lisäaikaan. Tulokset kertovat siitä, että kaikille tulee kertoa jo opintojen alusta lähtien näistä tukitoimista, jotta opiskelu sujuisi hyvin.

8.4 Opiskelun haasteet

Opiskelua eniten vaikeuttava tekijä oli suomen kielen vaikeus. Ongelmat suomen kielen kanssa vaikuttivat negatiivisesti opiskelutuloksiin ja mielekkyyteen ja motivaatioon. Avun tarve kieliongelmiin koettiin isoksi. Ensimmäisenä mainittiin se, että ei ymmärretä mikä on tehtävänanto ja toisena kirjoittamisen vaikeus. Opiskelijan suomen kielen taidot ovat vasta kehittymässä. Jos kirjoittaminen on hidasta, aikaa tehtävien tekemiseen kuluu paljon.

Kun minun pitää kirjoittaa referaatti 200 sanaa, minun menee paljon aikaa koska minun pitää lukea kirjaa 300 sivua suomeksi ja se on minulle hirveen vaikea ja kirjoitan opettajalle, että tarvitsen lisäaikaa ja se on ok.

Tehtävän sisällön näkökulmasta on joskus vaikea ymmärtää mitkä mikä rakenne pitäisi olla ja yleiset periaatteet ja toinen asia on se, että vie aikaa paljon aikaa kielen takia kirjoittaa jopa lyhyitä tekstejä.

Vaikeuksia lisää se, että suomen kielen rakenne ja lauseen muodostaminen on usein erilainen kuin opiskelijan äidinkielessä. Luentojen lisäksi tehdään iltaisin

kotitehtäviä pitkään ja sillä on negatiivinen vaikutus ihmisen jaksamiseen ja elämäntapaansa. Suuria vaikeuksia ja pelkoja koettiin suullisten esitysten kanssa. Maahanmuuttajaopiskelijalla on korkea kynnys puhua ryhmän edessä suomen kielellä. Toisaalta puheen esittäminen ryhmän edessä koettiin myös voimaannuttavana ja kehittävä asiana.

Mullakin on tosi vaikeeta ne ryhmätyöskentelyhommat, ku pitää esittää luokan edessä ne PowerPoint tulokset, mutta toisaalta se tukee sitä kehitystä, loppupeleissä mä huomasin, että siitä on hyötyä näistä kokemuksista.

Ongelmat opiskelun saavutettavuuden kanssa tuovat maahanmuuttajaopiskelijoille paljon stressiä. Opiskelija joutuu miettimään, mistä saa tukea opiskeluun. Suomen kielen heikko taso lisää tarvetta opiskelun saavutettavuuteen. Yksi opiskelija kertoi, että saavutettavuusongelmat opiskelussa vaikuttivat häneen monessa mielessä negatiivisesti. Opiskelijalle tuli itseluottamusongelmia, masennusta ja ahdistusta. Opettajan puhe oli liian nopeaa ja kurssimateriaaleja oli Moodle-alustalla liian paljon.

Jotkut opettajat puhuu liian nopeasti ja laittaa paljon materiaaleja sähköisesti Moodleen ja se tuntuu, et en pysty, en jaksa ja se vaikuttaa myös motivaatioon ja tule stressi ja paniikki.

Opiskelija joutui selvittämään ongelmaa ohjaajan opettajan ja kuraattorin kanssa. Lopuksi asia selvisi, mutta asian selvittely vei opiskelijalta paljon henkisiä voimavaroja.

Huonot ryhmäytymisen kokemukset veivät opiskeluintoa ja aiheuttivat yksinäisyyttä. Kaksi haastatteluun osallistunutta koki yksinäisyyttä erityisen paljon. Yksinäisyyden kokemuksia oli kaikilla maahanmuuttajaopiskelijoilla.

Yksinäisyystunne on aika vahva...suomalainen opiskelija ei näyttää paljon kiinnostusta siitä, että haluaa tutustua sinuun, koska heillä on suomalainen kaveri, joka puhuu suomen kielellä ja se on paljon sujuvampi ja ymmärrettävämpi ja ne tietää toisistaan enemmän ja en tiedä mikä se on, joka estää maahanmuuttajia tutustumaan suomalaisiin kun ne puhuu suomen kielellä.

Itse olen tuntenut aika monesti semmoinen yksinäisyyden tunne tämä opiskelun aikana ja se on iso paine mun mielestä varsinkin, kun olet yksin maahanmuuttajana ryhmässä ja saat harvoin kavereita.

Varsinkin opiskelun alussa koettiin paljon yksinäisyyttä. Yleensä yksinäisyyden tunne helpotti opiskelun alkukuukausien jälkeen, kun alkoi jo muodostua suhteita muiden opiskelukavereiden kanssa. Vapaa-aikatoimintaan osallistuttiin vähän. Syyksi vähäiseen osallistumiseen kerrottiin henkilökohtainen elämätilanne ja vastuut perheessä, sekä ajan vähyyys ja opiskelujen kuormittavuus. Muutkin elämäalueet koettiin tärkeäksi koulun lisäksi.

En osallistu koulun vapaa-aika toimintaan, koska koulu ei ole ainoa maailma sen takia koulun ulkopuolinenkin maailma on tärkeää.

Opiskelumenetelmistä varsinkin etäopiskelu korona-aikana ja yleensäkin opiskelumenetelmänä koettiin negatiivisena asiana. Etäopiskelu aiheuttaa yksinäisyyden tunnetta, opiskelija ei ryhmäyty ja avun saaminen ja pyytäminen on vaikeaa. Myös kielelliset ongelmat, kuten ymmärtäminen ja opettajan puheen nopeus ja epäselvyys nettiyhteyksien takia nousevat esiin etäopiskelun vaikeuksista. Ryhmätöissä ongelmana nähtiin kielelliset ongelmat.

Meillä oli neljän hengen ryhmä ja kaikki muut suomalaiset, kokemus oli se, että yksi suomalainen ei ymmärtänyt, että minä en osaa heti kirjoittaa suomeksi.

Vaikeudet kieliopissa ja kirjoittamisessa toivat opiskelijoille ongelmia osallistua ryhmätöihin yhdenvertaisesti. Suuri itseohjautuvuuden vaatimus ja itsenäisen työn paljous ammattikorkeakoulussa luo myös avuttomuuden kokemuksia. Maahanmuuttajaopiskelija kokee, että on kaikkien ongelmien kanssa yksin.

Syrjintäkokemuksia oli jonkun verran. Välinpitämättömyys vuorovaikutuksessa toisten opiskelijoiden kanssa koettiin ongelmana. Syyksi miksi vuorovaikutus ei onnistu ryhmässä, arveltiin maahanmuuttajatausta ja eri-ikäisyyttä. Yksi opiskelija kertoi, että hänestä tuntuu, että kaikki aloitteet vuorovaikutukseen torjutaan opiskelukavereiden taholta. Pohdintaa aiheutti se, että vaikka koki olevansa sosiaalinen ihminen, ystävyysuhteiden luominen opiskeluryhmässä tuntui olevan

mahdotonta koko opiskelu ajan. Kaksi haastattelevista kertoi epäselvästä ja ennakkoluuloisesta tilanteesta työharjoittelussa.

Kerran harkassa meidän piti kirjoittaa jotakin tietokoneella ja sitten ohjaaja kävi tarkistamassa ja sanoi että varmaan hän (maahanmuuttaja-opiskelija) on kirjoittanut väärin... minulle nousi karvat pystyyn oikeasti ja kävin juttelemassa sen asiasta ja hän pyysi anteeksi.

Yritin puhua kurssikaverin kanssa mutta keskustelu ei etene, keskustelu loppuu heti, sellainen kokemus. Ei ole yhteistä keskusteluaihetta eikä he pelkäävät maahanmuuttajia.

Myös piilosyrjintää koettiin sekä opinnoissa että työharjoittelussa. Piilosyrjintä ei ole niin avoin syrjintämuoto, mutta se tuottaa paljon negatiivisia tunteita ja kokemuksia opiskelijoille.

On semmoisia ennakkoluuloja, kun minä sen huomaan ja semmoisia juttuja ja piilosyrjintää mutta onneksi ei tule mitään suoraan. Kareliassa on mielestäni aika hyvä tilanne.

En tiedä oliko se syrjintä tai onko se syy minussa, vaikka minun viereinen paikka on vapaa, muutama opiskelija välttää istua minun viereen.

8.5 Yhdenvertaisuuden kehittäminen

Haastatteluissa selvisi, että maahanmuuttajaopiskelijalla on paljon hyviä toimivia ajatuksia siitä, miten yhdenvertaisuutta pitäisi kehittää Karelia-ammattikorkeakoulussa. Dialoginen keskustelu, vuorovaikutus ja aktiivinen osallistuminen opiskelun kehittämiseen on tarpeen sekä korkeakoululle että maahanmuuttajataustaisille opiskelijoille. Valmentava koulutus ja erillishaku nähtiin positiivisessa valossa. Toivottiin että valmentava koulutus ja erillishaku maahanmuuttajataustaisille olisi mahdollista myös tulevina vuosina Karelia-ammattikorkeakoulussa. Valmentava koulutus antaa opiskeluvalmiuksia, jotta voisi menestyä tutkinto-opiskelijana.

Maahanmuuttajalla on tarve vertaistukeen. Monet mainitsivat sen, että tärkeää olisi kokemusten vaihtaminen vertaistukiryhmässä ja työpajoissa.

Vertaistukiryhmä ja työpaja kokoontuisi säännöllisesti ja siihen kutsuttaisiin kaikki maahanmuuttajataustaiset opiskelijat, jotka opiskelevat Karelia-ammattikorkeakoulussa. Kokemusten vaihtaminen ja keskustelu opiskelusta koettiin tärkeäksi ja voimaannuttavaksi opiskelua tukevaksi tekijäksi.

Voisi olla ehkä mukavaa joku tällöinen tapaaminen olisi järjestetty ja jossain voisi nähdä ulkomaalaistaustaiset, että jutellaan ja jakaa kokemuksia.

Opiskelijalla on monenlaisia ongelmia ja olisi hyvä, jos voitaisiin ratkaista yhdessä näitä eteen tulleita ongelmia ja vaikeuksia. Vertaistukiryhmään ja työpajaan osallistuminen tuo myös lisää sosiaalisia suhteita. Työpajoissa voisi olla sekä maahanmuuttajataustaisia että suomalaisia osallistujia ja se olisi helppo tapa verkostoitua ja luoda molemminpuolisia suhteita, eli vaikuttaisi kaksisuuntaiseen kotoutumiseen.

Tutor-opiskelijan ja mentorin tuki joko suomalaistaustaiselta tai maahanmuuttajataustaiselta opiskelijalta koettiin tärkeäksi tukemaan yhdenvertaisuutta.

Yhdenvertaisuutta voidaan kehittää tutor toiminnalla esimerkiksi Kareliassa voi kysellä maahanmuuttajataustaiset ja suomalaiset opiskelija tutoriksi.

Varsinkin opiskelun alussa tutoropiskelija auttaisi integrointiprosessissa, jotta opiskelija ei jäisi yksin vaan saisi tukea. Tutoropiskelija voisi kertoa opiskeluun liittyvistä vaatimuksista. Korkeakoulun opiskeluvaatimukset ja opiskelumenetelmät ovat tuoreelle opiskelijalle monesti epäselviä. Tärkeänä yhdenvertaisuuden kokemuksen lisäämisessä olisi ryhmäytymisen prosessin tukeminen opintojen alussa. On tärkeää, että maahanmuuttaja löytää vertaissuhteita, kavereita ja ystävyssuhteita ja pääsee integroitumaan osaksi korkeakouluyhteisöä, jotta opiskelutie olisi sujuva. Opettaja-tutoreilla, opinto-ohjaajilla ja korkeakoulun järjestöillä on iso rooli, jotta voitaisiin saada maahanmuuttajat tasavertaisesti korkeakoulun yhteisöön. Opiskelijajärjestöihin kutsuminen ja toiminta niissä yhdenvertaisesti ja Karelia-ammattikorkeakoulun vapaa-aika-toimintoihin osallistumisen tukeminen heti opiskelun alussa lisää yhdenvertaisuuskokemusta.

Tärkeää olisi yleinen tiedottaminen ja koulutus syrjintään ja rasismiin liittyvistä teemoista henkilöstölle ja opiskelijoille. Asenneilmapiirin vaikuttaminen ja syrjintävastainen työ on kehittämisen perusta maahanmuuttajaopiskelijan näkökulmasta. Yhdenvertaisuusaihe voisi olla opiskelijoille kurssin yhtenä teemana kaikilla koulutusaloilla. Yhtenä koulutuksen aiheena voisi olla piilorasismien muodot, se tuli esille eniten tutkimustuloksissa. Opiskelijat toivat esille, että yhtenä yhdenvertaisuuden kehittämisen menetelmänä voitaisiin kysellä Karelia-ammattikorkeakoulun toimesta millaisia yhdenvertaisuuskokemuksia ja saavutettavuuteen liittyviä kokemuksia on maahanmuuttajataustaisella opiskelijalla. Kysely olisi anonyymi, jolloin voisi tuoda esille vaikeita asioita, kuten syrjintäkokemuksia. Yhdenvertaisuuskyselyitä ja saavutettavuuskyselyitä voitaisiin järjestää sähköisesti vuosittain.

Työpajat ja kyselyt olisi hyviä, tai lähettää linkki ja pyytää osallistumaan tähän kyselyyn, esimerkiksi samalla tavalla, kun on kyselyt hyvinvoinnista.

Olisi hyvää, jos piilosyrjinnästä puhuttaisiin yleisesti koulussa, että se ei ole sallittua. Piilosyrjintä on myös syrjintä.

Karelia-ammattikorkeakoulu saisi kyselyn avulla arvokasta kokemusperäistä tietoa, millaisia ongelmia maahanmuuttajataustaiset opiskelijat kohtaavat ja siten voisi puuttua epäkohtiin ja kehittää omaa toimintaa.

9 Johtopäätökset

Tämän tutkimuksen tutkimustehtävänä oli kartoittaa maahanmuuttajataustaisen opiskelijan kokemuksia tavoista, joilla positiivinen erityiskohtelu näyttäytyy opiskelijan elämässä, mitkä ovat yhdenvertaisuutta edistävät ja estävät tekijät, miten yhdenvertaisuutta voidaan kehittää sekä toteutuuko yhdenvertaisuus Karelian ammattikorkeakoulussa. Tutkimustehtävään päästiin ja tutkimuskysymyksiin saatiin vastaus tutkimuksen avulla ja se on merkki tutkimuksen validiteetista.

9.1 Opiskelijoiden yhdenvertaisuutta estävät ja edistävät tekijät

Opinnäytetyön tuloksissa korostui päällimmäisenä asiana opiskelijan kielelliset vaikeudet, kun akateemiset taidot ovat vasta kehittymässä. Tutkimuksessa vahvistettiin opiskelijan kokemus, että niin kirjalliset kuin suulliset kielen vaikeudet ovat suurin ongelma opiskelupolulla. Kielelliset ongelmat vaikuttavat ihmisen minäkuvaan, jaksamiseen ja pärjäämiseen heikentävästi. Tehtäviä jää rästiin ja ongelmat kasaantuvat, kun vaikeuksia on tehtävien ymmärtämisessä ja kirjoittamisessa. Kielellistä tukea saadaan Karelia-ammattikorkeakoulun suomen kielen kursseista, opettajatutorilta, kurssikavereilta ja omalta perheeltä. Tarvetta olisi tutkimuksen mukaan vielä olemassa olevien kielikurssien lisäksi C-tason suomen kielen kurssista. Samoihin tuloksiin on päätynt Lätti ym. tutkimuksessaan (Lätti ym. 2012,104–105).

Opinnäytetyön tuloksista on havaittavissa se, että vaikka maahanmuuttajaopiskelija kokee erilaisuutta, silti halutaan, että häntä kohdellaan yhdenvertaisesti. Kohtelun yhdenvertaisuus on tuotu esiin myös Karelia-ammattikorkeakoulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa 2022–2024. Samalla tavalla myös Lätti ym. (2012) tutkimuksesta selvisi, että maahanmuuttaja haluaa, että hänet otetaan huomioon yhdenvertaisena korkeakoulussa, vaikei häntä aina kohdeltaisi juuri samoilla tavoin kuin suomalaisia opiskelijoita (Lätti ym. 2012, 115).

Tuloksista voidaan tehdä johtopäätös, että opiskelijan tuki on oma perhe ja lähipiiri ja muut sosiaaliset suhteet. Hyvä parisuhde nähdään suurena opiskelua edistävänä tekijänä. Lähipiiriltä saa henkisen tuen lisäksi myös konkreettista tukea opiskeluun. Perhe vaikuttaa positiivisesti ja kannustavasti esimerkiksi opiskelumuotivaatioon ja vaikeuksien voittamiseen. Mohamed (2019) selvitti sosiaalisten suhteiden merkitystä ja myös hänen tutkimuksestansa selvisi lähipiirin tärkeys maahanmuuttajaopiskelijalle. Mohamedin tutkimustuloksista selvisi, että lähipiirin tuki on enemmän henkistä kuin konkreettista tukea (Mohamed 2019, 3).

Tutkimustulosten perusteella voidaan sanoa, että tukea tarvitaan ryhmäytymisessä, sosiaalisissa suhteissa, opinto-ohjauksessa ja opetuksessa.

Yhdenvertaisuutta tukevia tekijöitä ovat hyvät elämähallinnantaidot, sosiaalinen tuki, positiivisen erityiskohtelun tuki ammattikorkeakouluun hakemisessa ja opiskelussa. Yhdenvertaisuutta vaikeuttava tekijä on ongelmat opiskelussa. Ammattikorkeakoulu voisi tuoda esille positiivisia esikuvia opinnoissa menestyneistä maahanmuuttajataustaista opiskelijoista. Esikuvat antavat voimaa ja ymmärrystä siitä, että vaikka vaikeuksia on monenlaisia, siltikin voi menestyä.

Tutkimuksesta selvisi, että opiskelua tuetaan ja autetaan opinto-ohjauksen avulla ja positiivisen erityiskohtelun keinoin. Kulttuuritaustakin voi vaikuttaa monella eri tavalla opiskeluun. Toisissa kulttuureissa on vahva itsenäisesti toimeen tulemisen ja itseparjäämisen ideologia, tärkeänä pidetään kasvojen säilyttämistä. Apua ei helposti vaikeuksissa pyydetä ja avun pyytämisen kynnyks on korkea. Se, että uskaltaa tuoda esiin epäkohtia ja negatiivisia kokemuksia, kuten syrjintäkokemuksia, vaatii ihmiseltä paljon rohkeutta ja henkisiä voimavaroja. Tutkimuksessa vahvistettiin Löfin, Kauton ja Lätin ym. näkemys, että tärkeää on yksilöllinen henkilökohtainen tuki ja neuvonta. Suomalainen opiskelukulttuuri eroaa joskus paljonkin maahanmuuttajan kotimaassa olleesta opiskelukulttuurista, ja myös opiskelumenetelmissä voin olla iso ero. (Lätti ym. 2012, 114–115; Löf & Kautto, 2017, 18, 39).

Opinnäytetyön tuloksista on havaittavissa, että hyvä opiskeluryhmän vuorovaikutus vaikuttaa kokemukseen yhdenvertaisuudesta. Joukkoon kuulumisen on maahanmuuttajaopiskelijalle voimaannuttava kokemus. On eri tilanne silloin, kun otetaan maahanmuuttajaopiskelija tasavertaiseksi ja yhdenvertaiseksi jäseneksi ryhmään, kuin että torjutaan pois ryhmästä. Positiivinen ilmapiiri ryhmässä tukee opiskelijan sitoutumista opiskeluun. Ilmapiirin vaikutus voi olla sekä negatiivista että positiivista. Laakson ja Merran (2020, 73) mukaan opiskelijan pitää kokea itsensä arvostetuksi ja tasavertaisena ryhmän jäsenenä.

Tuloksista on selvästi nähtävissä, että syrjintä- ja piilosyrjintäkokemuksilla on negatiivinen vaikutus opiskelijan motivaation. Myös Ahonen-Coly ym. (2020, 90) aiemmassa tutkimuksessa on saatu samankaltaisia tuloksia. Toisaalta Kosusen ym. (2021, 34) tuloksista tulee ilmi, että syrjintäkokemuksista kertominen koettiin turhaksi, mikä ei käynyt ilmi tässä tutkimuksessa. Tuloksista selvisi se,

että kun opiskelija toi esille epäoikeudenmukaisen ja ennakkoluuloisen kohtelun rohkeasti työharjoittelupaikalla, asia ratkesi lopulta. Turhaksi asian esille tuomista ja kertomista ei koettu. Työharjoittelussa tukea saatiin toisilta opiskelijoilta.

Tutkimustulosten mukaan kaksi tutkimukseen osallistunutta kertoi yksinäisyydestä ja sen vaikutuksesta elämään ja opiskeluun. Enemmistö tutkimukseen osallistuneista kertoi yksinäisyydestä koulutuksen alussa. Kokemus yksinäisyydestä vaikuttaa laaja-alaisesti opiskelijan elämähallintaan, hyvinvointiin ja motivaatioon. Myös tutkijoiden Parikan ym. (2022) tutkimustuloksista selvisi, että yksinäisyydellä on laajoja negatiivisia vaikutuksia, erittäin paljon vaikutti korona-aika korkeakouluopiskelijoiden yksinäisyyden tunteeseen. Varsinkin tutkinnon opiskelun ensimmäisten kuukausien aikana koetaan paljon yksinäisyyttä. Myös tieto siitä, miten ja mistä saadaan tukea vaikeuksiin, vaikuttaa opiskelun mielekkyyteen ja motivaatioon. Laajat sosiaaliset verkostot korkeakoulussa vaikuttavat positiivisesti ammattikorkeakoulun opiskelijan opiskelukokemukseen. (Parikka ym. 2022, 168–171.)

9.2 Miten yhdenvertaisuutta voidaan kehittää

Haastattelun tuloksista on selkeästi nähtävissä se, että dialoginen keskustelu on avain avoimeen keskusteluun maanmuuttajataustaisen ja korkeakoulun välillä, jotta voidaan kehittää yhdenvertaisuutta Karelia-ammattikorkeakoulussa. Yhdenvertaisuutta voidaan kehittää dialogisen keskustelun avulla, johon osallistuvat sekä suomalaiset että maahanmuuttajaopiskelijat. Karelia-ammattikorkeakoulussa yhdenvertaisuustyötä on tehty paljon ja monia hyviä käytänteitä on luotu ja käytössä. Myös Lätin ym. tutkimuksessa, joka tehtiin Karelia-ammattikorkeakoulussa vuonna 2012, tulee esille dialogisen keskustelun tärkeys maahanmuuttajaopiskelun tukemisessa yhdenvertaisessa korkeakoulussa (Lätti ym. 2012, 114).

Tutkimuksen perusteella voidaan sanoa, että saavutettavuus on yhdenvertaisen opiskelun peruskivi. Saavutettava opetus on hyödyksi kaikille korkeakouluopiskelijoille. Tutkimuksessa korostui, että opintojen kielellinen saavutettavuus on erittäin tärkeä opintomenestyksen kannalta. Maahanmuuttajaopiskelijoilla on korkeakoulussa aloitettaessa kielitaso B2, joka on yleisesti riittävä koulutuksessa. Tervolan, Laakson ja Merran mukaan saavutettavuutta voidaan tukea antamalla keskeiset käsitteet etukäteen, selvällä puheella, luentojen tulisi olla selkeitä ja ymmärrettäviä erikseen pyytämättä. (Laakso & Merta 2020, 61, 65–70; Tervola 2023). Tulosten perusteella opiskelijat joutuvat kohtuuttomiin tilanteisiin ja selviytyksiin sen takia että opetuksessa ei ole otettu huomioon saavutettavuuden kriteereitä. Yleiskielen käyttö, selkeä kieli ja käsitteiden avaaminen ja materiaalien selkeys ovat saavutettavuuden kannalta tärkeitä (Kuparinen ym. 2023, 24–25).

Kuten tutkimuksen opiskelijoiden yhdenvertaisuuden kehitysajatuksista tuli julki, säännölliset koulutukset, kurssit, vertaistukiryhmät ja työpajat ovat hyviä toimintaväilyä yhdenvertaisuuden lisäämiseen. Ihminen, joka on saanut epäasiallista kohtelua, ei uskalla tuoda sitä julki leimaantumisen pelossa. Ilmi tuominen vaatii rohkeutta. Syrjintätilanteissa on hyvä luoda korkeakoulussa selvät toimintaprosessit, jotta ihminen uskaltaa tuoda julki rasismikokemuksia ja epäasiallista toimintaa. Säännölliset kyselyt yhdenvertaisuudesta selvittää tilannetta korkeakoulussa (Kuparinen ym. 2023, 27–29.)

Tärkeää olisi Karelia-ammattikorkeakoulussa kielitietoinen opetus. Kielitietoinen opetus tarkoittaa sitä, että kannustetaan ja tuetaan kielenoppijan kykyä opiskella kieliä (Turun Yliopisto 2024). Opiskelijoille on tarpeen C-tason suomen kielen kurssi, koulutusalan sanaston ja käsitteiden avaaminen. Valmentava koulutus ja erillishaku, sekä kielituki koko opetuksen aikana olisivat tarpeen yhdenvertaisuuden ja positiivisen erityiskohtelun kannalta. Opetuksessa tulisi kiinnittää huomiota ryhmäytymisen tukemiseen erityisesti koulutuksen alussa sekä opiskelijan viesteihin vastaamiseen ja säännöllisiin ohjauskeskusteluihin. Koulutuksen saavutettavuudessa tulisi ottaa huomioon opettajan puheen nopeus, Moodle-materiaalien selkeys ja kielikursseista ja lisätuesta kertominen. Korkeakoulun ilmapiirin parantamiseksi tulisi ottaa koko korkeakouluun liittyvä opetus yhdenvertaisuudesta. Korkeakoulun arvokeskustelussa pitäisi käsitellä syrjintää ja

piilorasismia ilmiöinä. Maahanmuuttajaopiskelijat tarvitsevat myös vertaistukiryhmiä, joissa voisi keskustella ja jakaa ajatuksia. Kuviossa 5 on tuotu esille tutkimuksen analyysin perusteella saatuja kehitysideoita maahanmuuttajaopiskelijoiden yhdenvertaisuuden tukemiseksi Karelia-ammattikorkeakoulussa.

Kuvio 5 Tutkimuksen analyysin perusteella saatuja kehitysideoita korkeakoulun maahanmuuttajaopiskelijoiden yhdenvertaisuuden tukemiseksi Karelia-ammattikorkeakoulussa.

Jotta maahanmuuttajan kotoutuminen onnistuisi Suomessa, maahanmuuttajan pitää löytää oma hänelle sopiva tapa toimia yhteiskunnan jäsenenä. Opiskelu ja itsensä kehittäminen auttavat maahanmuuttajia kotoutumaan yhteiskunnan tasa-vertaisiksi ja yhdenvertaisiksi jäseniksi. Kotoutumisen prosessiin vaikuttavat myös yhdenvertaisuuden toimintatavat ja käytänteet Karelia-ammattikorkeakoulussa. Kaikilla tähän tutkimukseen osallistuneilla oli erittäin korkea motivaatio saavuttaa korkeakoulututkinto ja päästä työelämään Suomessa sekä kotiutua Suomeen.

Vaikka maahanmuuttajaopiskelijoilla on samankaltaisia kokemuksia, voi haastattelujen perusteella sanoa, että jokaisen kokemus yhdenvertaisuudesta on yksilöllinen ja ainutlaatuinen. Kokemukseen vaikuttavia tekijöitä on paljon. Tutkimuksen perusteella maahanmuuttaja on erittäin motivoitunut opiskeluun ja

pärjää koulussa hyvin. Myös tutkijat ovat selvittäneet, että enemmistö maahanmuuttajataustaisista tutkinto-opiskelijoista suorittaa opinnot yhtä hyvin tai paremmin kuin suomalaiset opiskelijat (Nori, Lyytinen, Juusola, Kohtamäki & Kivistö 2021, 20).

Yhtenä tekijänä koulussa menestymiseen on ihmisen sosiaalinen verkosto, perhetilanne, esimerkiksi onko olemassa perhettä ja lähiverkostoa. Luonteenpiirteetkin vaikuttavat kokemukseen, esimerkiksi se, onko ihminen introvertti vai ekstrovertti. Toisella ihmisellä on helpompi saada sosiaalista tukea kuin toisilla, kavereita löytyy helpommin opiskeluryhmästä, vertaissuhteita opiskelukavereista muodostuu helposti. Korkeakoulun opiskelijajärjestöihin ja vapaa-aika toimintoihin osallistumisella on positiivinen vaikutus. Tuki opiskeluryhmästä, ammattilaisilta ja läheisverkostosta auttaa selviytymään vaikeissa tilanteissa, jotta päästään eteenpäin vaikeuksista huolimatta.

Maahanmuuttajilla on paljon osaamista, annettavaa ja potentiaalia Suomen yhteiskunnalle. Ihmisoikeuden näkökulmasta katsottuna kaikilla ihmisillä on oltava oikeus koulutukseen ja itsensä kehittämiseen sekä osallisuuteen. Maahan muuttaneita ei pitäisi nähdä vain ongelmana tai rasitteena yhteiskunnalle vaan katsoa aihetta positiivisesta ja laajemmasta näkökulmasta. Maahanmuuttajaopiskelijoilla olisi paljonkin annettava Suomelle. Heillä on entisessä kotimaassa saatu koulutus ja tietotaitoja, kuten esimerkiksi kansainvälisyys ja monikielitaito. Heillä on kulttuurien tuntemusta monesta eri kulttuurista, ja usein he osaavat olla vuorovaiikutuksessa luontevasti ja ennakkoluulottomasti eri kulttuureista tulleiden ihmisten kanssa. Maahanmuuttajien onnistunut kotouttaminen, kouluttautuminen ja itsensä kehittäminen on nähtävänä sekä suomalaisen yhteiskunnan etuna että maahan muuttaneiden etuna. Koulutus auttaa sekä maahanmuuttajaa että hänen perhettänsä parempaan elämään. Kotoutuminen Suomeen, oman tulevaisuuden rakentaminen ja opiskelu korkeakoulussa vie maahanmuuttajaopiskelijan eteenpäin elämässä.

10 Pohdinta

10.1 Luotettavuus ja eettisyys

Talentian eettisen ohjeen mukaan sosionomin työhön kuuluu sosiaalinen oikeudenmukaisuus, joka on ihmisarvon, tasa-arvon ja ihmisten tarpeiden huomioimista. Sosiaalinen oikeudenmukaisuus on yhtenä sosiaalityön laatukriteerinä ja eettisenä velvoitteena. (Talentia 2019, 20.) Tämä tutkimustyö lisää maahanmuuttajaopiskelijoiden tasa-arvoa ja oikeutta saavuttaa korkeakoulutus Suomessa.

Opinnäytetyön tutkimuksen tekeminen perustuu tutkimuseetiikkaan. Tutkimuseettikan periaate on se, että kunnioitetaan hyvää tieteellistä käytäntöä. Tässä opinnäytetyössä tekijä on kunnioittanut ja toiminut hyvän tieteellisen käytäntöjen mukaan. Opinnäytetyöhön on käytetty eettisesti kestäviä tiedonhankinta- ja tutkimusmenetelmiä. Rehellisyys tutkimuksessa ja tulosten julkistamisessa ovat hyvän tieteellisen käytännön periaatteita. (Vilka 2021, 37.) Tässä työssä menetelmien valinta, käyttö ja soveltaminen on tarkoituksenmukaista ja perusteltua opinnäytetyössä.

Opinnäytetyön luotettavuuden kriteerinä on sen validius. Käsite validius on sitä, että tutkimuksessa tutkitaan etukäteen luvattua (Tuomi & Sarajärvi 2018, 160). Työssä on kerrottu, että haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista ja haasteluun osallistuja voi itse päättää, kuinka paljon osallistuu. Tutkimuksen esihaastattelu järjestettiin ennen varsinaisia haastatteluja. Esihaastattelun tarkoituksena oli testata haastattelun teemoja ja kysymyksiä. Esihaastatteluun valikoitiin kohderyhmään kuuluva testaja ja sen avulla saatiin arvioitua haastattelun keskimääräinen pituus ja haastattelukysymykset. Haastattelukysymykset hiottiin esihaastattelun jälkeen ja tehtiin siihen muutoksia.

Haastatteluista nousseet asiat ja tulokset käytettiin ainoastaan opinnäytetyön materiaalina anonymisti. Aineistoa analysoitiin ja haastatteluista poistettiin kaikki tunnistettavuustiedot, kuten syntymävaltiot, nimet, paikat, henkilötiedot ja

opiskelualat. Myös tunnistetiedot H1, H2 jne. poistettiin opinnäytetyöstä henkilöiden antonyymisyyden säilyttämiseksi. Maahanmuuttajataustaisia on Karelia-ammattikorkeakoulussa kuitenkin suhteellisen vähäinen määrä, ja tutkimuksen eettiset periaatteet velvoittavat sen, että haastattelut ovat täysin anonyymit. Käytön jälkeen aineisto tuhottiin.

Opinnäytetyössä oli huomioitu hyvän tutkimuksen eettiset periaatteet, joiden mukaisesti haastateltavien anonymiteetti sekä toiveet on huomioitu. Jos haastateltavat eivät halunneet tuoda esille omaa kulttuuritaustaansa, sitä kunnioitettiin aineiston analysoinnissa. Tutkimuksen tekijä ymmärsi, että joskus tutkimuksen aiheet voivat olla tutkittavalle henkilökohtaisia. Jotkut aihealueet haastattelussa ovat sensitiivisiä ja tutkimukseen osallistujan oli helpompi vastata kysymyksiin ilman ryhmän painetta. Vastauksia kysymyksiin oli aikaa miettiä rauhassa.

Opinnäytetyön tekijä ymmärsi, että kun haastatteluun osallistuvien ja haastattelijan äidinkieli on muu kuin suomi, se voi vaikuttaa haastattelun kulkuun. Tutkimuksen tekijä on tutkimuksen kohderyhmän edustaja ja niin sanottu sisäpiiriläinen (Vilka, 2021, 196). Sisäpiiriläisyys ei vaikuta tutkimuksen tulokseen. Vaikka tutkimuksen tekijä on maahanmuuttajataustainen, tässä tutkimuksessa ei yleistetä omia kokemuksia kaikkien maahanmuuttajataustaisen kokemuksiksi. Tekijä ymmärtää, että kokemus yhdenvertaisuudesta voi olla kokonaan erilainen, kun tutkimuksen tekijällä huolimatta siitä, että molemmat osapuolet kuuluvat vähemmistöön Karelia-ammattikorkeakoulussa.

Tutkija ei painostanut millään tavalla kertomaan sellaisia asioita, jotka voisivat aiheuttaa ahdistusta. Tutkija ei aiheuttanut haittaa tutkittaville ja perehtyi hyvin ja perusteellisesti tutkittavaan ilmiöön ja kulttuuriin (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023). Kysymyksiin sai jättää vastamatta tutkittavan niin halutessa. Tutkijalla oli lupa tutkittavalta ja salassapitovelvollisuus, tutkimuksessa oli otettu huomioon tutkittavien henkinen hyvinvointi, anonymiteetti, kohdejoukon vapaaehtoisuus, luottamuksellisuus ja rehellisyys.

Kun tutkimusaihe on tutkimuksen tekijälle henkilökohtainen ja kiinnostus aiheeseen lähtee omasta elämästä, tutkimukseen tarvitaan omakohtaista mielenkiintoa ja motivaatiota (Hirsjärvi ym. 2009, 77). On tärkeää olla lähellä tutkimustietoja

mutta samalla tulee olla tietoinen omasta tunneperäisestä suhtautumisesta, joka voi aiheuttaa hankaluuksia tutkimukseen. Tutkimuksen eettisyyden ja luotettavuuden vuoksi tutkijan tunteet eivät saisi vaikuttaa tutkimukseen lopputulokseen, tutkijan on oltava diplomaattinen ja puolueeton (Hirsjärvi & Hurme 2000, 97–98). Tutkimusprojektin aikana pyrin olemaan puolueeton ja reflektoin jatkuvasti omia ajatuksiani. Opinnäytetyön päiväkirjassa refleктоitiin työn prosessin aikana eettisiä kysymyksiä säännöllisesti. Tiedostin sen, että tutkimuksessa eivät saa näkyä henkilökohtaiset ennakkoluuloni ja kokemukseni.

Tutkimuksen luotettavuutta lisää se, että haastatteluun saatiin hyvä määrä maahanmuuttajaopiskelijoita Karelia-ammattikorkeakoulun Wärtsilän ja Tikkarinteen kampuksilta. Haastatteluun osallistui lopulta yhdeksän ihmistä. Jokaisen haastatteluun osallistuneen haastattelukertomuksia on käytetty tämän opinnäytetyön sitaatteina luotettavuuden lisäämiseksi.

Luotettavuus tutkimuksessa on kolmikantainen aineistotriangulaatio. Useita eri tutkimuksia ja tilastoja on otettu avuksi ja lisäksi. Tämän tutkimuksen taustana ovat tilastot, teorit ja muut tutkimukset. Triangulaatiolla tarkoitetaan sitä, että eri teorit, tutkijat, tietolähteet yhdistetään tutkimuksessa yhdeksi kokonaisuudeksi. Monia menetelmiä ja lähestymistapoja yhdistelemällä saadaan moninäkökulma. Tutkimustulokset samasta ilmiöstä voivat olla ristiriidassa, kun tutkijoiden käyttämät eri tutkimusmenetelmät tai näkökulmat tuottavat ilmiötä tutkimustuloksia. Triangulaatio antaa tutkimukselle luotettavuuden takuun. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 141–142.)

Tietoa haettiin tutkimukseen lähteisiin Karelia Finna.fi:sta, Google Scholarista, Journal.fi:sta ja Arene.fi:sta. Tutkimuksen tiedonhaun hakusanoiksi laitettiin maahanmuuttaja, korkeakoulu, syrjintä, yhdenvertaisuus ja positiivinen erityiskohtelu. Tietoperustaan valittiin korkeakoulujen julkaisuja ja niihin viittaus tehtiin opinnäytetyön ohjeistuksen mukaisesti. Tämä opinnäytetyö perustuu toisten tekemien töiden kunnioittamiseen ja arvostamiseen ja tutkimuseettisiin periaatteisiin. Tutkimus on tehty ihmistieteiden eettiseen ennakkoarvioinnin mukaisesti sekä nojautuu ihmisen tutkimisen eettisiin periaatteisiin. Lähdeviittaukset tehtiin tarkasti

ja asianmukaisesti, mikä osoittaa hyvää tieteellistä menettelyä (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 14).

Tiedonhaussa tehtiin tiivistä yhteistyötä toimeksiantajan kanssa, joka suositteli tähän opinnäytetyöhön soveltuvaa kirjallisuutta ja teorialähteitä. Toimeksiantajan kanssa keskusteltiin myös opinnäytetyön ongelmatilanteissa. Yhteispalaverissa toimeksiantajan kanssa tehtiin täsmennyksiä tutkimusteemoihin ja kysymyksiin. Tutkimustulokset ja kehitysideoita maahanmuuttajaopiskelijoiden yhdenvertaisuuden tukemiseksi Karelia-ammattikorkeakoulussa esitettiin toimeksiantajalle sekä keskusteltiin tulosten soveltuvuudesta kehittämistyöhön. Työn eettisiä kysymyksiä ja opinnäytetyön vaiheita käytiin läpi säännöllisesti toimeksiantajan kanssa. Tutkimuseettisistä kysymyksistä, jotka liittyivät opinnäytetyöhön, käytiin vuoropuhelua opinnäytetyön ohjaajan, toimeksiantajan ja Karelia-ammattikorkeakoulun tutkimuseettisen tukihenkilön kanssa.

10.2 Ammatillinen kasvu

Opinnäytetyöprosessi oli pitkä ja vaativa ajanjakso, kun aihe opinnäytetyöhön oli mietitty jo opintojen alusta lähtien. Tutkimuksen tekijä halusi laajentaa tietämystä maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden opiskelusta ja sopeutumisesta Karelia-ammattikorkeakoulussa. Aiheen koin tärkeänä yhteiskunnallisesti ja omakohtaisesti. Halu työskennellä sosionomina maahanmuuttajien parissa oli lähtökohdana aihetta valitessani. Opinnäytetyöprosessi aloitettiin siitä, että käytiin uudestaan tiedonhaun kurssi, tietoa haettiin artikkeleita, kirjoja ja tutkimuksia pääasiassa kirjastosta ja Internetistä. Tiedonhaun jälkeen alkoi perehtyminen materiaaleihin, opinnäytetyön teoritietoa kirjoitettiin kesän 2023 aikana.

Tuoretta teoritietoa ja tutkimuksia aiheesta löytyi hyvin, mutta aiheen rajaaminen osoittautui vaikeaksi siksi, että tutkittava aihe kiinnosti koko ilmiönä. Tutkimusmenetelmiä pohtiessa valitsin Webropol-alustan kyselyn ja haastattelun välillä, kysely vaikutti helpommalta vaihtoehdolta toteutukseen kuin haastattelu mutta toisaalta haastattelu mielenkiintoisemmalta ja henkilökohtaisemmalta. Lopulliseksi menetelmäksi valittiin teemahaastattelu ja niihin pohdittiin yhdessä toimeksiantajan kanssa soveltuvia teemoja ja kysymyksiä.

Syy, miksi valittiin haastattelu kyselyn sijasta, oli se, että haastattelussa voidaan tehdä tarkentavia lisäkysymyksiä ja haastattelussa on henkilökohtainen kontakti haastattelevan kanssa. Esimerkiksi vaikeita sanoja ja käsitteitä voidaan avata haastattelutilanteessa, kun kyseessä on haastattelun kieli, joka on molemmille sekä haastattelijalle että haastateltavalle vieras kieli. Haastateltavien saaminen tutkimukseen osoittautui hankalaksi ja ensimmäinen yritys hakea haastateltavia ilmoituksen avulla ei tuottanut ainuttakaan yhteydenottoa. Toisena vaihtoehtona oli lumipallomenetelmän avulla haastateltavien hakeminen. Haastatteluun osallistui 9 henkilöä, mihin tutkimuksen tekijä oli tyytyväinen. Oman kokemukseni mukaan etähaastattelu ei ole kovin toimiva ratkaisu, kun puuttuu henkilökohtainen lähikontakti haastattelevan kanssa.

Haastattelut olivat positiivinen kokemus ja kiitosta saatiin siitä, että aihepiiriä tutkitaan. Haastateltavat olivat tyytyväisiä, että heiltä kysytään heidän kokemuksiinsa yhdenvertaisuudesta. He pitivät tärkeänä sitä, että maahanmuuttajan ääni pääsee kuuluviin haastattelujen ja opinnäytetyön kautta. Jokaisella opiskelijalla oli henkilökohtainen kokemus matkasta Karelia-ammattikorkeakouluun. Yksi haastattelu tehtiin kahdella kielellä, mikä tuotti hankaluuksia kielestä toiseen kääntämisessä litterointivaiheessa. Koko haastattelusta syntyneen aineiston käsitteleminen, analysoiminen ja litteroiminen osoittautui työteliääksi tehtäväksi.

Opinnäytetyön tekeminen yksin oli vaativaa, kun puuttui vertaistuki työparista. Alun perin työ oli tarkoitus tehdä moniammatillisesti toisen opiskelijan kanssa. Työn tekeminen yksin lisäsi haasteita ja oli opinnäytetyöprosessin heikentävä tekijä, kun puuttui keskusteluyhteys työparin kanssa. Oma asenne, motivaatio ja luottamus siihen, että työ tulee valmiiksi, antoi uskoa tekemiseen. Tukea ja tietoja opinnäytetyöhön saatiin opiskelukavereilta, opettajilta, opettajatutoreilta, opinnäytetyöpajasta, toimeksiantajalta ja lähipiiriltä.

Opinnäytetyön prosessi opetti ja kehitti opinnäytetyön tekijää monesta näkökulmasta. Tämä tutkimus mahdollisti henkilökohtaisen kehittymisen itseohjautuvuudessa, tieteellisen tekstin kirjoittamisessa ja pitkäjänteisyyden kehittämisessä. Opinnäytetyön tekeminen antoi valmiuksia toimia sosiaalialalla ihmisten kanssa

sekä lisäsi ymmärrystä, uutta tietoa ja taitoa eri kulttuureista tulevien ihmisten kohtaamisessa.

10.3 Jatkotutkimusehdotukset ja hyödynnettävyys

Maahanmuuttajataustaisia on korkeakouluissa vähän, ja tämä tutkimus avaa syitä siihen ilmiöön. Tutkimus lisää tietoa maahanmuuttajien kokemuksista korkeakouluun hakemisessa ja opiskelussa sekä siitä, millaisia vaikeuksia voi kohdata opiskelupolulla korkeakoulussa. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on se, että Karelia-ammattikorkeakoulu, Vauhtia opintoihin hanke, opettajat ja opintojen suunnittelijat voivat käyttää tämän opinnäytetyön tulosten perusteella saatuja tietoja opetuksen ja ohjauksen kehittämässä. Tuloksia voidaan hyödyntää esimerkiksi Karelia-ammattikorkeakoulun hyvinvointitoimijoiden organisoimassa toiminnassa sekä lisäksi meneillään olevassa Tulevaisuuden työkyky hankkeessa.

Tutkimus selvitti, millä tavalla voidaan edistää yhdenvertaisuutta maahanmuuttajan korkeakoulupolulla ja miten Karelia-ammattikorkeakoulun tukitoimet auttavat maahanmuuttajaopiskelijaa. Tutkimus, jossa selvitetään maahanmuuttajaopiskelijan yhdenvertaisuuskokemuksia, on ajankohtainen siksi, että korkeakouluissa on tarve lisätä ja tukea maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita, maahanmuuttajille tulee taata yhdenvertaisuus koulutukseen. Tutkimustuloksista esiin nousseet aiheet, kuten maahanmuuttajan kokemukset ennakkoluuloista ja piilosyrjinnästä, tulisi ottaa lähempään tarkasteluun. Jatkotutkimusehdotuksena on määrällinen tutkimus samasta aihepiiristä.

*”Darkness cannot drive out darkness;
only light can do that.
Hate cannot drive out hate;
only love can do that.”*

Martin Luther King Jr.

Lähteet

- Ager, A. & Strang, A. 2008. Understanding refugees: A conceptual framework. *Journal of refugee studies*. Vol 21, No 2. Oxford University Press. 166-191. <https://www.cpcnetwork.org/wp-content/uploads/2014/04/19.-Ager-Strang-Understanding-Integration-2008.pdf>. 9.1.2024.
- Ahonen-Coly, S., Halme., K., Hietalahti, A., Lang., T., Rätty, M., Saari., E. & Viinamäki., L. 2020. Maahanmuuttajaopiskelijan ääni – näkökulmia optioihin ja työelämään Suomessa. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/355294/Laurea%20julkaisut%20155.pdf?sequence=5&isAllowed=y>. 2.6.2023.
- Airas, M., Delahunty, D., Laitinen, M., Saarilampi, M-L., Sarparanta, T., Shemsedini, G., Stenberg, H., Vuori, H. & Väättäin, H. 2019. Taustalla on väliä. Ulkomaalaistaustaiset opiskelijat korkeakoulupolulla. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 22: 2019. https://karvi.fi/wp-content/uploads/2019/11/KARVI_2219-1.pdf. 2.6.2023.
- Airas, M., Piippo, S., Berg, L. & Korhonen, S. 2023. Näkökulmia korkeakoulujen SIMHE-työhön. Opetushallitus. Raportit ja selvitykset 2023:6a. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Nakokulmia_korkeakoulujen_SIMHE-tyohon.pdf. 24.6.2023.
- Aluehallintovirasto. 2023. Saavutettavuusvaatimukset. <https://www.saavutettavuusvaatimukset.fi/yleista-saavutettavuudesta/#saavutettavuus-on-asiakasahtoisyytta>. 21.8.2023.
- Ammattikorkeakoululaki 932/2014. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140932>. 20.12.2023.
- Apiainen, R., Åstedt-Kurki, P., Palonen, M. & Kylmä, J. 2018. Sateenkaariperheiden äitien kokemuksia perheensä elämästä ja siihen yhteydessä olevista tekijöistä – integratiivinen kirjallisuuskatsaus. *Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti*, 55, 3, 225–242. <https://doi.org/10.23990/sa.74423>. 21.11.2023.
- Asikainen, U. & Niskanen, H. 2021. Kareliassa sujuvoitetaan maahanmuuttajien pääsyä korkeakouluopintoihin. Karelian ammattikorkeakoulun verkkojulkaisu. Kareliassa sujuvoitetaan maahanmuuttajien pääsyä korkeakouluopintoihin – Vasu 3/2021. <https://vasu.karelia.fi/2021/02/15/kareliassa-sujuvoitetaan-maahanmuuttajataustaisten-hakijoiden-paasya-korkeakouluopintoihin/>. 20.7.2023.
- Cohen, S. & Syme, L. S. 1985. *Social support and health*. Academic Press. USA.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu. 2023. Korkeakoulujen monikulttuurisuutta ja yhdenvertaisuutta vahvistetaan Itä-Suomessa. <https://www.diak.fi/2023/10/24/korkeakoulujen-monikulttuurisuutta-ja-yhdenvertaisuutta-vahvistetaan-ita-suomessa>. 4.9.2023.
- Eid, M. & Castaneda, A. 2023. Ulkomaalaistaustaisten nuorten hyvinvointi tutkimusten ja tilastojen valossa. Valtion nuorisoneuvoston julkaisu 73. <https://tietoanuorista.fi/wp->

- content/uploads/2023/05/Ulkomaalaistaustaisten-nuorten-hyvinvointi-tutkimusten-ja-tilastojen-valossa_FINAL.pdf.1.1.2024.
- Etelä-Suomen aluehallintovirasto. 2019. Saavutettavuuskriteeristö. <https://esok.fi/hankkeet/oho-hanke/julkaisut/saavutettavuuskriteeristo>. 4.8.2023.
- Hiltunen, L., & Turunen, M. 2023. Millaista tukea Kareliassa on opintoihin ja hyvinvointiin. <https://www.karelia.fi/2023/05/millaista-tukea-kareliassa-on-tarjolla-opintoihin-ja-hyvinvointiin/>. 11.8.2023.
- Hirsjärvi, S., & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelujen teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- House, J.S.1981. Work stress and social support. MA: Addison-Wesley.
- Juvonen, A.-M. 2021. Maahanmuuton lait ja menettelyt -käytännön käsikirja.2., päivitetty painos. Helsinki: Otavan kirjapaino Oy.
- Kantola, J., Nousiainen, K. & Saari, M. 2012. Tasa-arvo toisina nähtynä. oikeuden ja politiikan näkökulmia tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen. Helsinki: Gaudeamus.
- Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Suomen Yliopistopaino Oy: Juvenes Print.
- Kanervo, R., Kuosmanen, L. & Kuparinen, K. 2022. Osallistavat opetus – ja ohjausmenetelmät korkeakoulussa. Käsikirja. Laurean ammattikorkeakoulu. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/784328/Laurean%20erillisjulkaisu_Osallistavat%20opetus-%20ja%20ohjausmenetelmät%20k. 11.8.2023.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2022a. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2021–2024.<https://karelia.fi/wp-content/uploads/2022/01/Karelia-tasa-arvo-ja-yhdenvertaisuussuunnitelma-FIN-2022-2024.pdf>. 2.9.2023.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2022b. S2 opetus <https://www.karelia.fi/2023/04/vinkkejä-s2-opiskelijoiden-tukemiseen/>. 6.6.2023.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2022c. Suomenkielisissä koulutuksissa opiskelevat vieraskieliset tarvitsevat ja saavat tukea. <https://www.karelia.fi/2022/11/suomenkielisissa-koulutuksissa-opiskelevat-vieraskieliset-tarvitsevat-ja-saavat-tukea/>. 2.6.2023.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2022d. Vauhtia opintoihin hanke. <https://www.karelia.fi/2022/11/vauhtia-opintoihin-hankkeessa-tuetaan-opintojen-etemista-ja-yhteisollisyyttä-monin-keinoin/> 12.8.2023.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2023a. Saavutettavuussuunnitelma. <https://www.karelia.fi/saavutettavuussuunnitelma/> 17.8.2023.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2023b. SIMHE-Karelia maahanmuuttajille - Karelia-ammattikorkeakoulu. <https://www.karelia.fi/simhe-karelia/>. 15.6.2023.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2023c. Tutustu meihin. <https://www.karelia.fi/tutustu-meihin/>. 13.10.2023.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2023d. Tutkinnot. <https://www.karelia.fi/amk-tutkinnot>. 13.10.2023.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2023e. Tutkimusluvut. <https://kareliauas.sharepoint.com/sites/OPISKELU2/SitePages/Tutkimusluvut.aspx>. 13.8.2023.
- Karisto, A. 1998. Pirstoutuvan elämän politiikka. Teoksessa Roos, J.P. & Hoikkala, T. (toim.) Elämänpolitiikka. Helsinki: Gaudeamus, 54–75.

- Kielibuusti.fi. 2023. Aalto-yliopisto, Haaga-Helia-ammattikorkeakoulu, Helsingin yliopisto, Laurea-ammattikorkeakoulu, Metropolia-ammattikorkeakoulu. Kielibuusti-hanke ja tietoa hankkeesta. <https://www.kielibuusti.fi/fi/kielibuusti-hanke/tietoa-hankkeesta/hankkeen-tavoitteet-ja-kehittamistyota-ohjaavat-perusajatukset>. 3.9.2023.
- King, M.L. Jr.1986. A Testament of Hope: The Essential Writings and Speeches of Martin Luther King, Jr. A Testament of Hope (Editor) J.M. Washington. HarperOne.
- Korhonen, N., Jauhola, L., Oosi, O. & Huttunen, H.-P. 2016. Usein joutuu miettimään, miten pitäisi olla ja minne olla menemättä” Selvitys vihapuheesta ja häirinnästä ja niiden vaikutuksista eri vähemmistöryhmiin. Oikeusministeriön julkaisu 7/2016. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/76633>. 3.9.2023.
- Kosunen, T. 2021. Kohti saavutettavampaa korkeakoulutusta ja korkeakoulua. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:35. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163235/OKM_2021_35.pdf?sequence=1. 3.9.2023.
- Kotoutumisen osaamiskeskus. 2019. Uudenmaan ELY-keskus. Asiakasraadit kehitystyön apuna. Opas. https://kotoutuminen.fi/documents/3464316/12426544/Asiakasraadit_kehitysty%C3%B6%88n_apuna-opas_2019-1.pdf/2b81b02d-e97b-29ce-17e5-513eefeaf79c/Asiakasraadit_kehitysty. 10.1.2024.
- Kotoutumisen osaamiskeskus. 2021a. Kotoutuminen on kaksisuuntaista. <https://kotoutuminen.fi/kaksisuuntainen-kotoutuminen-selkosuomi>. 17.6.2023.
- Kotoutumisen osaamiskeskus. 2021b. Yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys. <https://kotoutuminen.fi/yhdenvertaisuus-ja-syrjimattomyys>. 30.10.2023.
- Kuntaliitto. 2023. Saavutettavuusopas. <https://www.kuntaliitto.fi/tietotuotteet-ja-palvelut/verkojulkaisut/saavutettavuusopas/2-mita-on-saavutettavuus>. 18.8.2023.
- Kuparinen, N., Kosonen, T, Veijola, R. & Kokkonen, H. 2023. Korkeakoulujen yhdenvertaisuusmalli SAMOKin yhdenvertaisuutta korkeakouluihin -hanke 2021–2023. <https://samok.fi/wp-content/uploads/2023/08/korkeakoulujen-yhdenvertaisuusmalli-1.pdf>. 2.9.2023.
- Kärkkäinen, K. 2011. Maahanmuuttajien integraatiosta. Teoksessa Lasonen, J. & Ursin, J.(toim.) Koulutus yhteiskunnan muutoksissa: jatkuvuuksia ja katkoksia, Suomen kasvatustieteellinen seura. Kasvatusalan tutkimuksia 53. 258–281. Jyväskylä.
- Käyhkö, K. 2017. Hiekkaa rattaissa? Siirtolaisuus ja turvapaikanhakijat suomalaisesta korkeakoulujärjestelmästä kehittämässä. *Aikuiskasvatus*. 37(3), 229–235. <https://journal.fi/aikuiskasvatus/article/view/88433/47612>. 26.9.2023.
- Käyhkö, K., Bontenbal, I. & Bogdanoff, M. (toim.). 2017.” Open the doors!”: Migrants in Higher Education. Fostering Cooperation at Universities Seminar 13.–14.12.2016 in Jyväskylä. Jyväskylä: UniPID & Jyväskylän yliopisto. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/53167>. 25.9.2023.
- Kylmä, J. & Juvakka, T. 2012. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita Prima.
- Laakso, T. & Merta, A. 2020. Maahanmuuttajat polulla korkeakouluosallisuuden. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 270. Turku: Turun

- ammattikorkeakoulu, 60–79. <https://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522167699.pdf> Turun AMK Raportteja 270 (turkuamk.fi). 23.7.2023.
- Laki kotoutumisen edistämisestä 681/2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101386>. 6.8.2023.
- Laki yhdenvertaisuusvaltuutetusta 1326/2014. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141326>. 11.9.2023.
- Lätti, M., Timonen, L. & Toivanen-Sevrjukova, K.-M. 2012. Maahanmuuttajaopiskelija ammattikorkeakoulu yhteisössä – unelmia, uhkia vai utopioita? Teoksessa Hiltunen, S. Maahanmuuttajan matka suomalaiseen yhteiskuntaan. Joensuu: Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu, 100–121.
- Löf, J. & Kautto, A. 2017. Uudella matkalla. Maahanmuuttajien korkeakoulutus – tie tutkintoon – hanke Loppujulkaisu. Lapin AMKIN julkaisusarja. Sarja B. Tutkimusraportit ja kokoomateokset 26/2017. Rovaniemi: Lapin ammattikorkeakoulu. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/139558/B%2026%202017%20Lof%20Kautto.pdf?sequence=4>. 20.11.2023.
- Maahanmuuttovirasto. 2023. Yleisempiä syitä maahanmuuttoon. <https://www.sttinfo.fi/tiedote/maahanmuuton-tilastot-2020-suomeenmuutetaan-useimmiten-tyon-takia>. 3.9.2023.
- Michelsson, R. 2021. Miten dialogitaidot tukevat yhdenvertaisuutta opetuksessa ja ohjauksessa. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Elinikäisen ohjauksen verkkolehti. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:jamk-issn-1799-8395-133>. 23.11.2023.
- Mohamed, A. 2019. Maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden kokemukset sosiaalisten verkostojen merkityksestä korkeakouluopiskelussa. YAMK opinnäytetyö. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/260957/Opinn%c3%a4ytety%c3%b6%20Yamk.pdf?sequence=3&isAllowed=y>. 22.6.2023.
- Moilanen, K. 2002. Yli esteiden. Oppimisvaikeudet ja vieraat kielet. Helsinki: Tammi.
- Murto, V. 2020. Epätyypillisten opiskelijaryhmien tyytyväisyysmittaus. osa 2: Haastattelumittaus. Opiskelu ja koulutuksen tutkimussäätiö. https://drive.google.com/file/d/1Z_0waQojK246J0wC_Zgv2-XX2IM_ah2_/view. 20.7.2023.
- Myrskylä, P. 2013. Osa maahanmuuttajista työllistyy hyvin, osa opiskelee | Tieto&trendit. Tilastokeskus. <https://tilastokeskus.fi/tietotrendit/artikkelit/2013/osa-maahanmuuttajista-tyollistyy-hyvin-osa-opiskelee/?listing=simple>. 15.7.2023.
- Nori, H., Lyytinen, A., Juusola, H., Kohtamäki, V. & Kivistö, J. 2021. Marginaaliryhmät korkeakoulutuksessa: opiskelemaan hakeutuminen, opiskelukokemukset ja tulevaisuuden suunnitelmat. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:26. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-881-6>. 23.11.2023.
- Oikeusministeriö. 2023a. Yhdenvertaisuus. <https://yhdenvertaisuus.fi/mita-on-yhdenvertaisuus>. 18.8.2023.
- Oikeusministeriö. 2023b. Rakenteellinen rasismi. <https://yhdenvertaisuus.fi/sanasto>. 18.10.2023.

- Opetushallitus. 2023a. Kotoutumiskoulutuksen perusteet. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Kotoutumiskoulutuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2022_1.pdf. 14.7.2023.
- Opetushallitus. 2023b. Suomi toisena kielenä opetus. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/suomi-toisena-kielena-opetus>. 5.9.2023.
- Opetushallitus. 2024. Tutkintojen tunnustaminen. <https://www.oph.fi/fi/palvelut/tutkintojen-tunnustaminen/ulkomailla-suoritettujen-tutkintojen-tunnustaminen-suomessa>. 10.1.2024.
- Opetus ja kulttuuriministeriö. 2017. Korkeakoulutus ja tutkimus 2030-luvulle. 2017. <https://okm.fi/documents/1410845/4177242/visio2030-taustamuistio.pdf>. 18.7.2023.
- Opetus ja kulttuuriministeriö. 2019. Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi – kipupisteet ja toimenpide-esitykset III. Opetus ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:1. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161285?show=full>. 14.7.2023.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2024. Korkeakoulutus. <https://okm.fi/korkeakoulutus>. 4.1.2024.
- Parikka, S., Klemetti, R., Ikonen, J., Holm, N., & Juntila, N. 2022. Korkeakouluopiskelijoiden yksinäisyyden kokemus ja psyykinen kuormittuneisuus koronaepidemian kolmannen aallon aikana. Teoksessa Kekkonen, M., Gissler, M., Känkänen, P. & Isola, A.-M. (Toim.), Poikkeuksellinen nuoruus korona-aikaan: Nuorten elinolot -vuosikirja 2022. 167–178. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura; Terveysten ja hyvinvoinnin laitos; Valtion nuorisoneuvosto. Nuorten elinolot -vuosikirja, 14. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-937-5>. 21.11.2023.
- Pietarinen, A. & Murto, V. 2022. Yhdenvertaisuutta korkeakouluihin – tulostarkastus. Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otus. https://samok.fi/wp-content/uploads/2022/06/yhdenvertaisuutta-korkeakouluihin-esitys-18.5.2022_jaettava.pdf. 3.9.2023.
- Puusa, A. & Juuti, P. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus.
- Raatikainen, E.; Rahikka, A., Saarnio, A. & Vepsä, P. 2019. Ammattina sosionomi. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Raitasalo, R. 1995. Elämänhallinta sosiaalipolitiikan tavoitteena. Helsinki: Kansaneläkelaitos.
- Rasilainen, L. 2016. Kotoutuminen kuntoon. Ehdotuksia kotoutumista tukevan koulutuksen parantamiseksi. https://opintokeskusvisio.fi/wp-content/uploads/2020/09/kotoutuminenkuntoon_web.pdf. 10.1.2024.
- Riitaoja, A. Jäppinen, M., Kara, H. & Nordberg, C. 2021. Siirtolaisuus ja moninaisuus sosiaalityön yliopistokoulutuksen ja sosionomi (AMK)-koulutuksen opetussuunnitelmissa. <https://journal.fi/janus/article/view/91702/65547>. 28.6.2023.
- Roos, J.P. 1987. Suomalainen elämä. Tutkimus tavallisten suomalaisten elämänkerroista. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Ruuskanen, L. & Väänänen, A.-M. 2022. Kotoutumiskoulutuksen laadukkaan toteutuksen elementtejä. <https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Raportteja%2078%202022.pdf>. 15.7.2023.
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2024. Menetelmäopetuksen tietovaranto. Teemoittelu. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_4.html. 9.1.2024.

- Saukkonen, P. 2020. Suomi omaksi kodiksi. Kotouttamispolitiikka ja sen kehittämismahdollisuudet. Helsinki: Gaudeamus Oy.
- Silliman, M. 2017. Targeted Funding, Immigrant Background, and Educational Outcomes: Evidence from Helsinki's "Positive Discrimination" Policy. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus. Helsinki. <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/148929/wp91.pdf?sequence=1>. 24.7.2023.
- Solano, G. & Huddleston, T. 2020. Migrant Integration Policy Index 2020. <https://mipex.eu/key-findings>. 20.11.2023.
- Suomen perustuslaki 731/1999. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>. 2.6.2023
- Suomen YK:n liitto. 2023. YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. <https://www.ykliitto.fi/ykn-ihmisoikeuksien-yleismaailmallinen-julistus>. 9.11.2023.
- Talentia. 2017. Arki, arvot, elämä, etiikka. sosiaalialan eettiset ohjeet. Helsinki: PunaMusta oy.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2019. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus. [https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/139000/Sosiaali- ja_terveyspalvelujen_yhdenvertaisuuden_k%C3%A4sitteet_versio_2-0_saavutettava06032020.pdf?sequence.11.1.2024](https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/139000/Sosiaali-ja_terveyspalvelujen_yhdenvertaisuuden_k%C3%A4sitteet_versio_2-0_saavutettava06032020.pdf?sequence.11.1.2024).
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2023a. Maahanmuuttajakäsitteet. Käsitteet - Maahanmuutto ja kulttuurinen moninaisuus - THL. <https://thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/tyontueksi/kasitteet>. 22.6.2023.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2023b. MoniSuomi ilmiöraportti. Syrjäntäkemukset. <https://repo.thl.fi/sites/monisuomi/monisuomi22/ilmiot/syrjintakemukset.html>. 21.11.2023.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2023c. MoniSuomi ilmiöraportti. Kielitaito. <https://repo.thl.fi/sites/monisuomi/monisuomi22/ilmiot/kielitaito.html>. 28.6.2023.
- Tervola, M. 2023. Tampereen Yliopisto. Korkeakoulujen kielitaitoon liittyvät rakenteelliset heikkoudet asettavat S2-taustaiset opiskelijat epätasa-arvoiseen asemaan. <https://www.tuni.fi/fi/ajankohtaista/korkeakoulujen-kielitaitoon-liittyvat-rakenteelliset-heikkoudet-asettavat-s2>. 14.7.2023.
- Tilastokeskus. 2023. Ulkomaalaistaustaiset. <https://stat.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa/ulkomaalaistaustaiset.html>. 2.7.2023.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Turun yliopisto. 2024. Kielitieteiden tutkimuskeskus. <https://sites.utu.fi/tnk/kielitietoinen-koulu/4.1.2023>.
- Tutkimisarkisto. 2023. Tutkimusmenetelmien verkkokäsikirja. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>. 23.6.2023.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan HTK-ohje 2023. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisu 2/2023. https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTKohje_2023.pdf. 13.10.2023.

- Työ- ja elinkeinoministeriö. 2021. Kotoutumisen sanasto. Kotoutumisen sanasto, 1. laitos. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163545/TEM_2021_54.pdf?sequence=1&isAllowed=y. 17.6.2023.
- Vilkkä, H. 2021. Tutki ja kehitä. 5., päivitetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus. Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325>. 4.7.2023.
- Yhdenvertaisuusvaltuutettu. 2022. Positiivisen erityiskohtelun opas. <https://syrjinta.fi/documents/25249352/34268331/Positiivisen+erityiskohtelun+opas.pdf>. 4.8.2023.
- Yhdenvertaisuusvaltuutettu. 2023a. Mikä syrjintä on? <https://syrjinta.fi/syrjinta.4.10.2023>.
- Yhdenvertaisuusvaltuutettu. 2023b. Positiivinen erityiskohtelu. <https://syrjinta.fi/positiivinen-erityiskohtelu>. 14.8.2023.

Saatekirje tutkimukseen osallistumisesta S2 opiskelijoille Karelia-ammattikorkeakoulussa

Hei! Olen kolmannen vuoden sosionomiopiskelija Mari Nuutinen ja teen opinnäytetyötä maahanmuuttajaopiskelijoiden opiskelun, yhdenvertaisuuden ja syrjinnän kokemuksista Karelia-ammattikorkeakoulussa. Opinnäytetyö tehdään yhteistyössä Karelia-ammattikorkeakoulun kanssa. Opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa tietoa, miten voidaan kehittää yhdenvertaisuutta ja positiivista yhdenvertaisuutta Karelia-ammattikorkeakoulussa maahanmuuttajan näkökulmasta. Etsin haastattelevia tähän tutkimukseen. Haluaisitko osallistua tähän opinnäytetyöhön ja kertoa omista kokemuksistasi? Haastattelen henkilökohtaisesti ja se voidaan tehdä joko Karelia-ammattikorkeakoulun tiloissa tai etänä loka-marraskuun aikana. Haastattelu kesto on 0,5–1 tuntia. Jos annat luvan, äänitän keskustelumme. Osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja haastattelukysymykset saat etukäteen. Henkilötietoja käsittelen huolellisesti ja tietoturvalisesti. Henkilötietojasi ei voi tunnistaa tutkimuksesta ja tekijällä on salassapitovelvollisuus. Tutkimustiedot hävitetään opinnäytetyön valmistumisen jälkeen tietoturvalisesti.

Jos pääset osallistumaan opinnäytetyöni haastatteluun, ota minuun yhteyttä sähköpostitse 22.10 mennessä. Kiitoksia etukäteen osallistumisesta!

Opinnäytetyön tekijä Karelia-ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelija Mari Nuutinen.

Suostumus opinnäytetyön haastatteluun osallistumisesta

Olen tietoinen siitä, että minun tutkimukseeni osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Minulla on oikeus keskeyttää tai lopettaa osallistumiseni missä vaiheessa tahansa. Haastattelun lopettamisesta ei aiheudu minulle minkäänlaisia vaikeuksia.

Olen saanut haastattelusta etukäteen tiedot, jossa on riittävästi selvitetty minulle tutkimuksesta ja minusta saatujen tietojen ja tutkimusaineistojen jatkokäsittelystä. Minulta ei oteta henkilötietoja, ei myöskään muita tunnisteita, joista voitaisiin minut tunnistaa.

Allekirjoituksella vahvistan osallistumiseni tähän Mari Nuutisen opinnäytetyön haastatteluun ja suostun vapaaehtoisesti tutkimushenkilöksi.

Päivämäärä

Allekirjoitus

Teemahaastattelurunko**Vastaa kysymyksiin kuvailemalla ja nosta esimerkkitapauksia****Opiskelun lähtökohdat Karelia-ammattikorkeakoulussa**

1. Mistä sait ajatuksen hakea opiskelemaan Karelia-ammattikorkeakouluun?
2. Millainen koulutustausta sinulla on?
3. Miten pääsit opiskelemaan Karelia-ammattikorkeakouluun?
4. Mitä mieltä olet, vaikuttiko sinusta maahanmuuttajatausta korkeakouluun pääsemiseen?
5. Osallistuitko maahanmuuttajien korkeakouluun valmentavaan koulutukseen?
6. Miten valmentava koulutus auttoi sinua selviytymään opiskelusta tutkinonopiskelijana?

Opiskelu Karelia-ammattikorkeakoulussa

1. Mikä tukee opiskelusi edistymistä?
 - a) mitkä tekijät tukevat opiskeluasi?
 - b) keneltä saat tukea opiskeluun?
 - c) mitkä asiat antavat sinulle voimavaroja opiskeluun?
 - d) mitkä tekijät vaikeuttavat opiskeluasi?
 - e) miten maahanmuuttajatausta vaikuttaa sinun opiskeluusi?
 - f) miten opettaja voi tukea oppimistasi opintojaksolla?
2. Miten olet osallistunut johonkin näistä Karelia-ammattikorkeakoulun S2 tukitoimista?
 - a) Kielikahvila 2. No niin, mitäs tänään?
 - b) Suomen kielen YKI kurssi
 - c) Työelämän suomi
 - d) Asiakirjoittajan suomi
 - e) Mediasuomi
 - f) Kieliklinikka
 - g) Opinnäytetyöpaja
 - h) Miten maahanmuuttaja löytää tietoa näistä tukitoimista?
 - i) Mitkä ovat syyt siihen, jos et ole osallistunut tukitoimiin?
 - j) Millaisiin muihin tukitoimiin sinulla on ollut tarvetta Karelia-ammattikorkeakoulussa?
 - k) Mitä mieltä olet, onko maahanmuuttajaopiskelijalla helppo löytää tietoa näistä tukitoimista?

3. Millaisia kokemuksia sinulla on opiskelumenetelmistä Karelia-ammattikorkeakoulussa?
4. Millaisia ryhmätyökokemuksia sinulla on Karelia-ammattikorkeakoulussa? Koitko olevan yhdenvertainen ryhmätyö jäsen?
5. Millaisia tukitoimia toivot maahanmuuttajataustaisille opiskelijoille Karelia-ammattikorkeakoulussa?

Sosiaaliset suhteet

6. Millaiset ovat sinun ystävä- ja kaverisuhteesi korkeakoulussa? Onko sinulla kavereita ja ystäviä Karelia-ammattikorkeakoulussa?
7. Millaisia yksinäisyyden kokemuksia sinulla on opiskeluryhmässä?
8. Millä tavalla osallistut vapaa-aika toimintaan Karelia-ammattikorkeakoulussa?

Yhdenvertaisuus- ja syrjintäkokemukset

1. Tunnetko olevasi yhdenvertainen opiskelukavereiden kanssa? Kerro kokemuksistasi tarkemmin.
2. Koetko että olet saanut erilaista kohtelua maahanmuuttajataustan vuoksi Karelia-ammattikorkeakoulussa?
3. Millaisia tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen vaikeuksia olet kohdannut Karelia-ammattikorkeakoulussa?
4. Oletko kokenut syrjintää opiskelijaryhmässä tai Karelia-ammattikorkeakoulussa?
 - a) Millaista syrjintää olet kokenut Karelia-ammattikorkeakoulussa?
 - b) Tuotko esimerkkejä.
5. Miten yhdenvertaisuutta voidaan kehittää Karelia-ammattikorkeakoulussa?
6. Millaisia menetelmiä on mielestäsi, joilla voisi varmistaa maahanmuuttajan yhdenvertaisuus Karelian-ammattikorkeakoulussa?
7. Millaiset toimenpiteet lisäävät maahanmuuttajan yhdenvertaisuutta?

Vapaa sana

8. Mitä muuta haluat sanoa opiskelukokemuksistasi Karelia-ammattikorkeakoulussa?

Taulukossa 2 on esitetty alkuperäisilmaukset, alateemat ja pääteemat haastattelujen pohjalta.

Alkuperäisilmaus	Alateemat	Pääteema
”Kun minun pitää kirjoittaa referaatti 200 sanaa, minun menee paljon aikaa, koska minun pitää lukea kirjaa 300 sivua suomeksi ja se on minulle hirveen vaikea...”	Suomen kielen ongelmat	Opiskelun haasteet
”Itse olen tuntenut aika monesti semmoinen yksinäisyyden tunne tämä opiskelun aikana ja se on iso paine mun mielestä varsinkin, kun olet yksin maahanmuuttajana ryhmässä ja saat harvoin kavereita.”	Yksinäisyyden kokemukset	
”En tiedä oliko se syrjintä tai onko se syy minussa, vaikka minun viereinen paikka on vapaa, muutama opiskelija välttää istuu minun viereen.”	Syrjintäkokemukset	
”Jotkut opettajat puhuu liian nopeasti ja laittaa paljon materiaaleja sähköisesti Moodleen ja se tuntuu, et en pysty, en jaksaa ja se vaikuttaa myös motivaatioon ja tulee stressi ja paniikki.”	Saavutettavuusongelmat	

Alkuperäisilmaus	Alateemat	Pääteema
"Minä saan tukea omalta perheeltäni opiskeluun, joskus aviomies auttaa minua koulutehtävien kanssa, jos minä en ymmärrä."	Läheisten tuki	Opintojen sosiaalinen tuki
"Ryhmätyöt mä teen ja monesti niistä keskustelen tuttujen opiskelukavereiden kanssa."	Vertaisryhmän tuki	
"Yleensä minua auttaa opettajat ja ohjaajat, kun en ymmärrä mitä on tehtävä"	Koulun ammattihenkilöiden tuki	
"Minulla on tuki, saan opiskeluun tukea psykologilta säännöllisesti."	Ammattihenkilöstön tuki	

Alkuperäisilmaus	Alateemat	Pääteema
"Opiskelun tarkoitus on saada tutkinto ja haluan työelämään Suomeen."	Motivaatio	Elämänhallintataidot
"Jos en ymmärrä tehtäviä, pyydän apua koulukavereilta tai opettajalta."	Itseohjautuvuus	
"Olen opetellut kalanterointia, sitä kautta olen päässyt aika hyvin, olen saanut tehtyä tehtävät."	Suunnitelmallisuus	
"Olen ollut jo pitkään työelämässä, osaan jo monia asioita, joita nuoremmat vasta opiskelevat"	Itsetuntemus	

Alkuperäisilmaus	Alateemat	Pääteema
"Valmentava koulutus antoi minulle mahdollista parantaa suomen kielen taitoa kovasti ja sain tietoa suomen koulutuksen järjestelmästä."	Valmentavan koulutuksen tuki	Positiivinen erityiskohtelu
"Erillishaku oli iso helpotus ilman pääsykoetta, se oli iso plussa ja iso helpotus minulle."	Erillishaku	
"Osallistuin kolmeen suomen kielen kurssiin Kareliassa, ne oli hyviä kursseja kaikki, opin paljon uutta."	Kielikurssien tuki	

Alkuperäisilmaus	Alateemat	Pääteema
”Olisi hyvää, jos piilosyrjinnästä puhuttaisiin yleisesti koulussa, että se ei ole sallittua. Piilosyrjintä on myös syrjintä.”	Asenteisiin ja ilmapiiriin vaikuttaminen	Yhdenvertaisuuden kehittäminen
”Yhdenvertaisuutta voidaan kehittää tutoropiskelijan toiminnalla. Esimerkiksi Kareliassa voidaan kysellä maahanmuuttajataustaiset tai suomalaiset opiskelijatutoriksi.”	Vertaistuki toiselta opiskelijalta	
”Voisi olla ehkä tämmöinen tapaaminen ja työpaja järjestetty ja jossain voisi nähdä ulkomaalaistaustaiset, että jutellaan ja jakaa ajatukset.”	Vertaistuki ryhmistä ja työpajoista	
”Minusta olisi mukava, jos järjestettäisi kyselyitä ja kerrottaisi omista ajatuksista Karelia henkilökunnan kanssa.”	Dialoginen keskustelu yhdenvertaisuudesta korkeakoulussa	